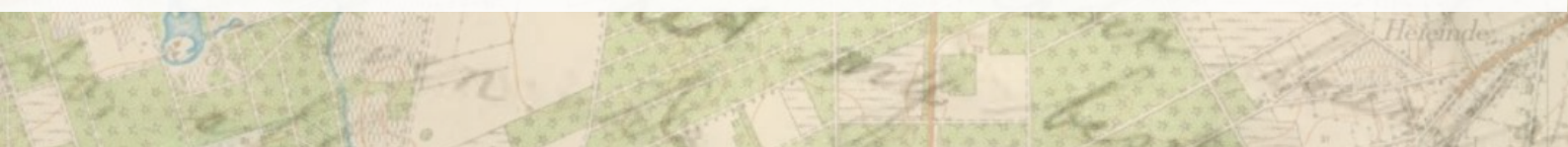

Zedelgem Kloosterstraat 87

Archeologienota: Verslag van Resultaten

Rapport Nr. 25-0892A

Titel

Archeologienota Zedelgem, Kloosterstraat 87: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Jennes Niels

Erkende archeoloog

2019/00002 INDAR bv

2017/00195 Niels Jennes

Projectnummer INDAR

2025-0892

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2025B345

Plaats en datum

Beerse, 16/06/2025

Voorblad

Referentie kaart Beerse 1939: Cartesius.

INHOUDSOPGAVE

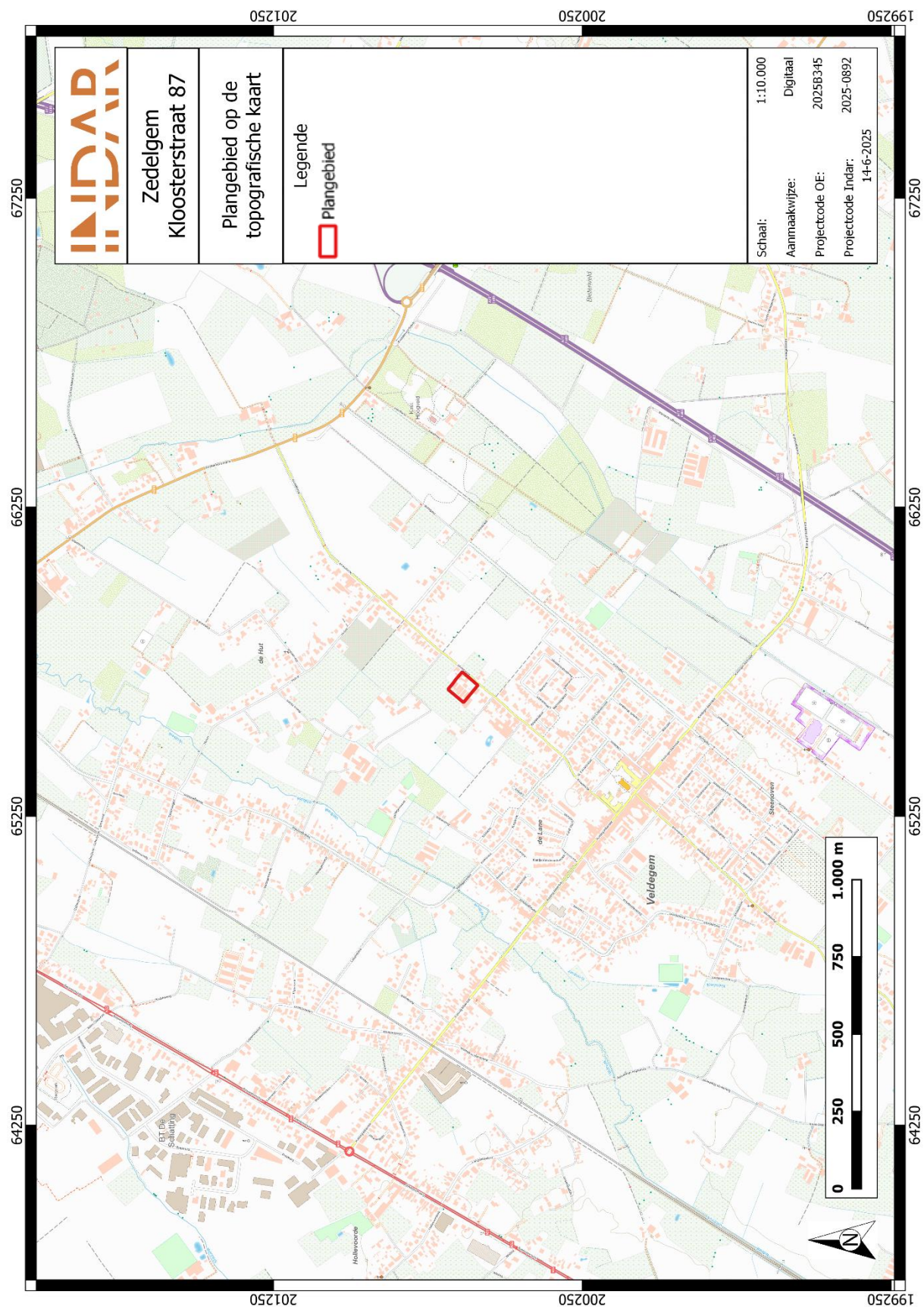
1.	Bureauonderzoek	3
1.1.	Beschrijvend gedeelte	3
1.1.1.	Administratieve gegevens	3
1.1.2.	Onderzoeksopdracht	7
1.1.3.	Juridisch kader	7
1.1.4.	Randvoorwaarden	8
1.2.	Werkwijze en strategie	8
1.3.	Aanleiding	9
1.3.1.	Huidige situatie en gekende verstoringen	9
1.3.2.	Geplande werken en bodemingrepen	11
1.4.	Assessmentrapport	12
1.4.1.	Topografische situering	12
1.4.2.	Landschappelijke en hydrografische situering	12
1.4.3.	Geologische situering	15
1.4.4.	Bodemkundige situering	15
1.4.5.	Historische bronnen	20
1.4.6.	Cartografische bronnen	25
1.4.7.	Archeologisch bronnen	37
1.5.	Besluit	38
1.5.1.	Beantwoording onderzoeksvragen	38
1.5.2.	Archeologische verwachting	39
1.5.3.	Potentieel op kennisvermeerdering	40
1.5.4.	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	40
1.5.5.	Samenvatting	40
2.	Lijst met figuren	41
3.	Lijst met tabellen	41
4.	Bibliografie	42

I. BUREAUONDERZOEK

1.1. Beschrijvend gedeelte

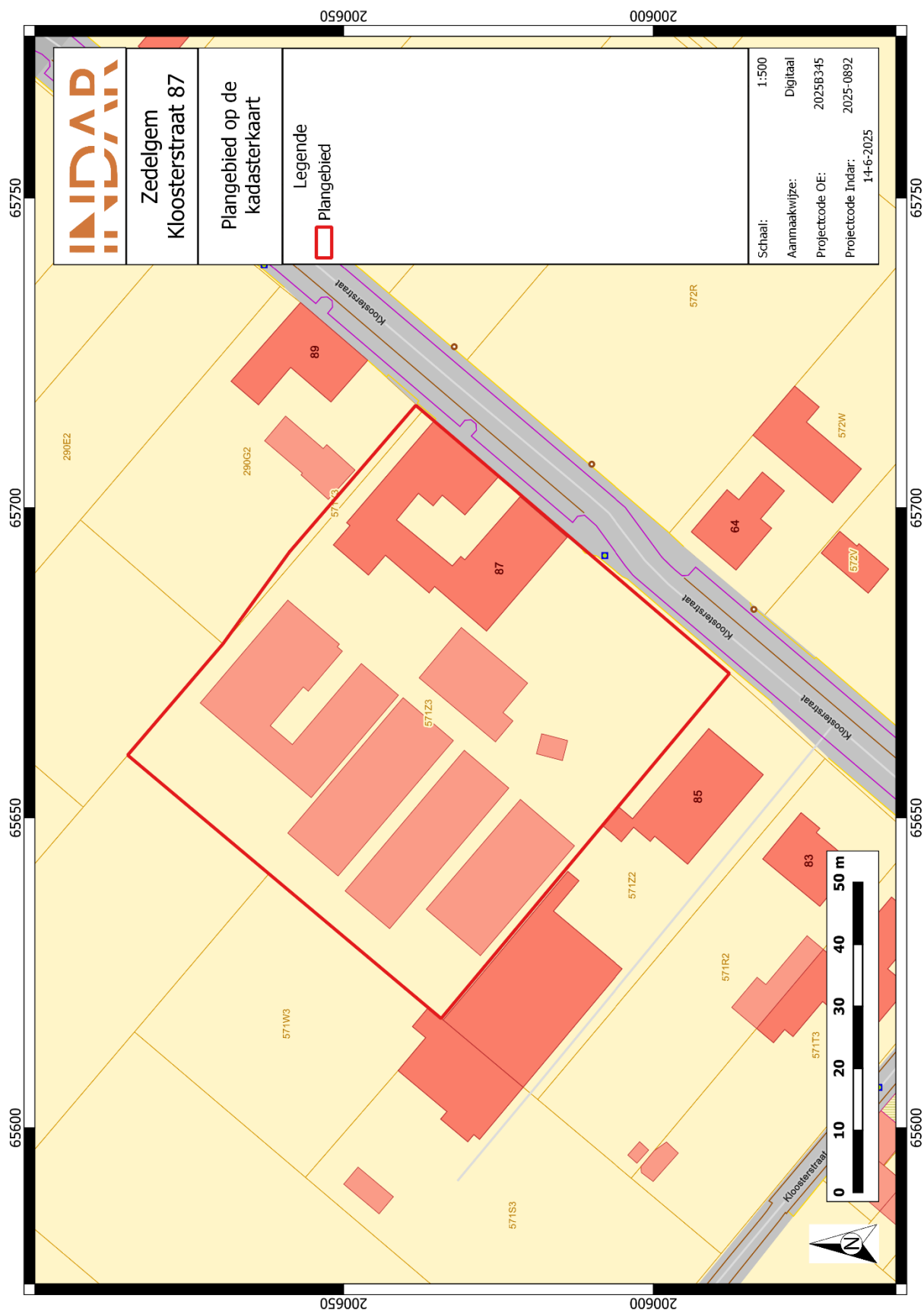
1.1.1. Administratieve gegevens

Projectcode INDAR		2025-0892
Projectcode Onroerend Erfgoed		2025B345
Locatie	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Zedelgem
	Deelgemeente	Veldegem
	Straat	Kloosterstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Zedelgem
	Afdeling	3
	Sectie	G
	Percelen	571Y3; 571Z3
Coördinaten	X-min, Y-min	65618; 200588
	X-max, Y-max	65717; 200685
Oppervlakte plangebied		Ca. 4.800 m²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 4.800 m²
Erkend Archeoloog		2017/00195 Niels Jennes
		2019/00002 Indar bv

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.¹

¹ AGIV 2025a.

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).²

² AGIV 2025d.

Figuur 3: Plangebied op de meest recente orthofoto.³

³ AGIV 2025e.

1.1.2. Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande verkaveling langsheen de Kloosterstraat te Veldegem (gemeente Zedelgem). Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een in akte genomen archeologienota in het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra er akte is genomen van de archeologienota door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.3. Juridisch kader

In het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en te beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaand aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden.

Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek

uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient in akte genomen te worden door het agentschap Onroerend Erfgoed en vervolgens bij de aanvraag gevoegd te worden. Van zodra de archeologienota in akte genomen is, is deze bindend.

Binnen het plangebied wordt een verkaveling gerealiseerd. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het plangebied 4.800 m². Gezien het een verkaveling betreft dient te worden uitgegaan van een verstoring van het volledige plangebied. Het plangebied is niet gelegen in een beschermde archeologische site of gebied waar geen archeologische waarden te verwachten zijn.⁴

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt meer dan 3.000 m². Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de verkavelingsaanvraag.

1.1.4. Randvoorwaarden

De bestaande gebouwen dienen nog afgebroken te worden, waardoor een eventueel vervolgonderzoek nog niet aan de orde is. Bijgevolg dient een eventueel vervolgonderzoek te worden uitgevoerd in uitgesteld traject.

1.2. Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart

⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

- Bodemkaart

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij worden zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historisch kaartmateriaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁵

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Popp-kaart
- Vandermaelenkaart
- Topografische kaarten (Cartesius)

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

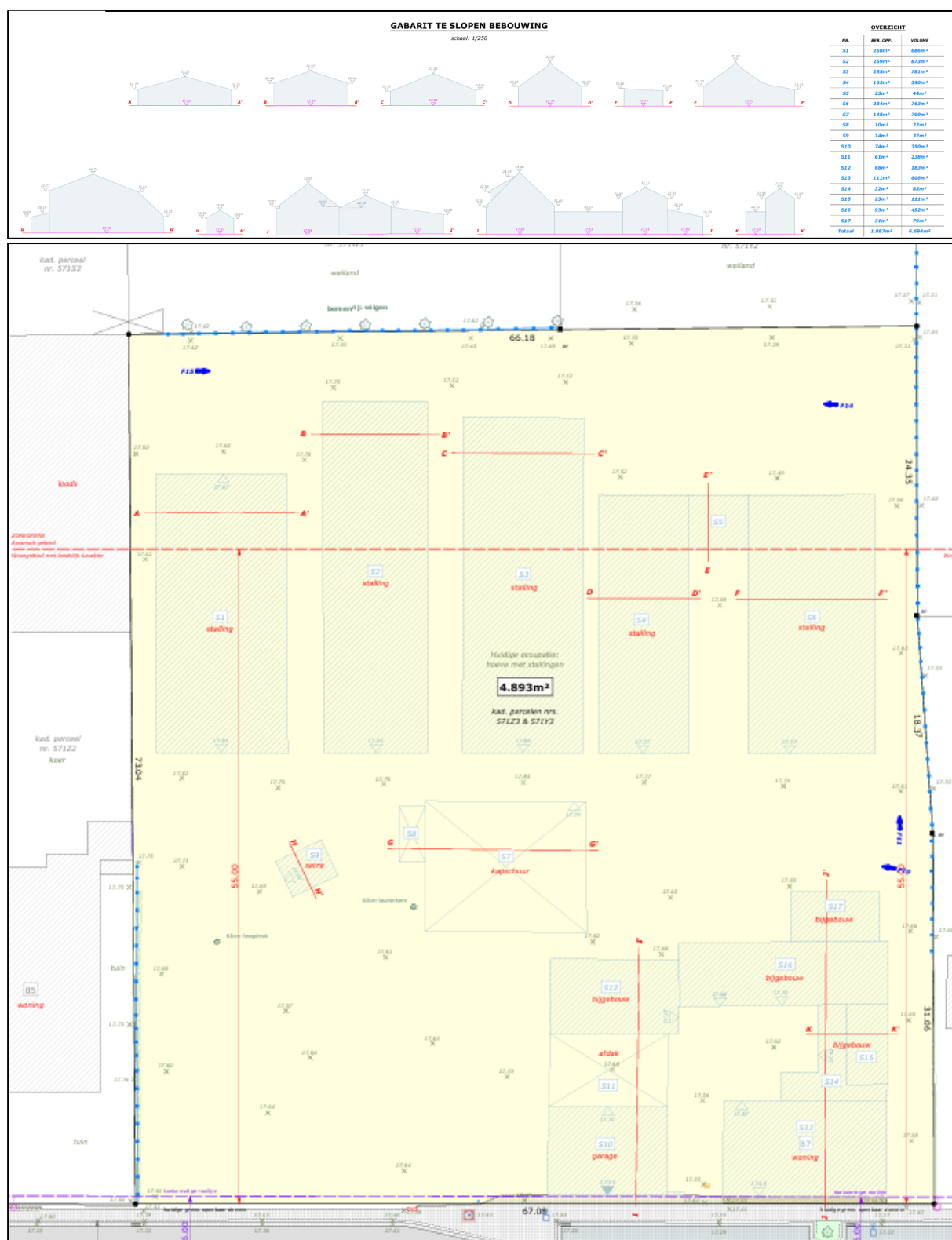
1.3. Aanleiding

1.3.1. Huidige situatie en gekende verstoringen

Momenteel is het grootste gedeelte van het plangebied ingenomen door een hoeve met bijhorende stallen. De hoeve heeft met zekerheid een verstoring van het bodemarchief tot gevolg gehad gezien de fundering op de vaste, vorstvrije grond op een diepte van minstens 80 cm -mv. De verstoring ter hoogte van de stallen is vermoedelijk beperkter, doch onbekend. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de aanwezige en de te slopen bebouwing binnen het plangebied.

---

⁵ CARTESIUS 2025.

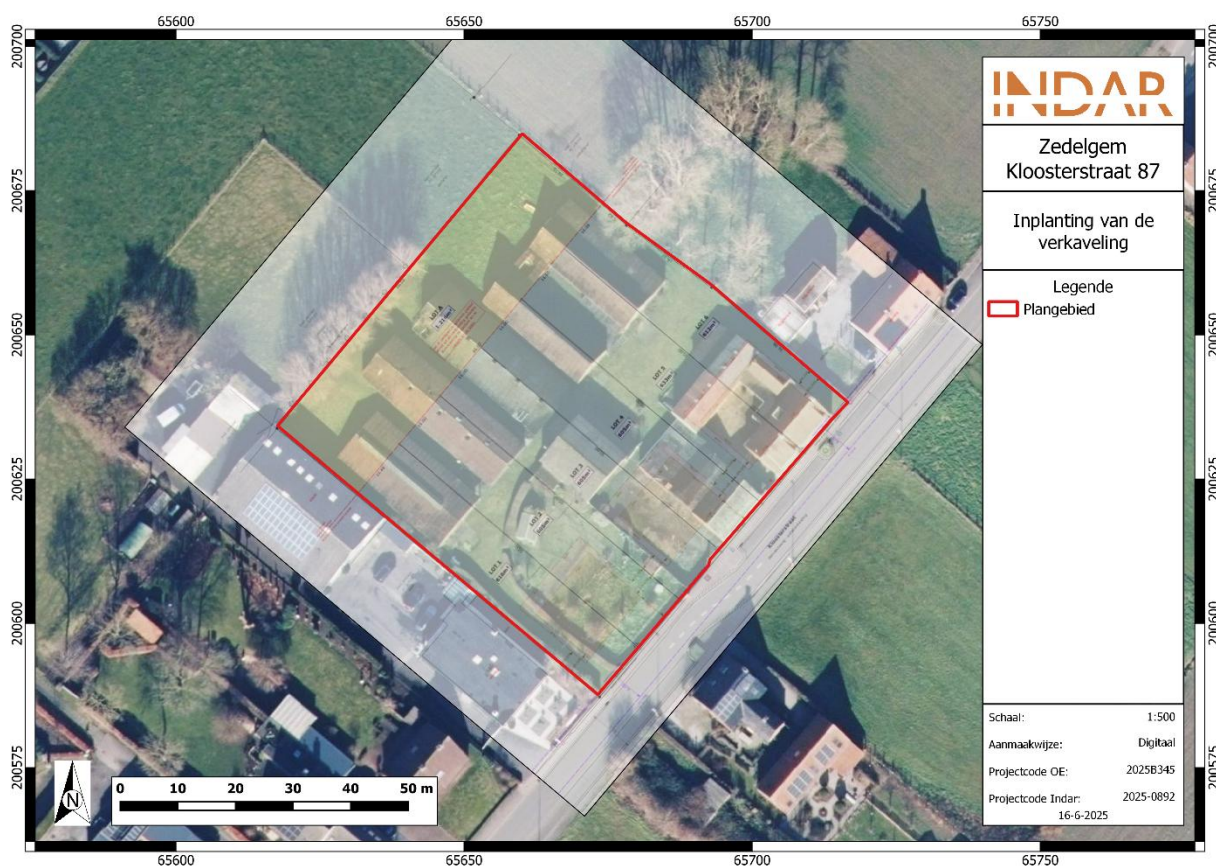
Figuur 4: Bestaande situatie met de te slopen bebouwing.⁶

⁶ Aangeleverd door de opdrachtgever.

1.3.2. Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling in zes nieuwe loten en een lot A (agrarisch gebied). Op de zes loten worden zes halfopen bebouwingen. Loten 1 t/m 6 meten tussen 605 en 633 m². Lot A meet 1.216 m². Lot A kan uit de verkaveling gesloten als agrarisch gebied óf toegevoegd worden aan de overige kavels.

Gezien het een verkaveling betreft dient uitgaan te worden van een maximale verstoring van het plangebied.

Figuur 5: Inplanting van de verkaveling.⁷

⁷ AGIV 2025e.

1.4. Assessmentrapport

1.4.1. Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op figuren 1 tot en met 3. Het is gelegen aan de Kloosterstraat op ca. 555 m ten noordwesten van het kerkplein te Veldegem (gemeente, Zedelgem).

1.4.2. Landschappelijke en hydrografische situering

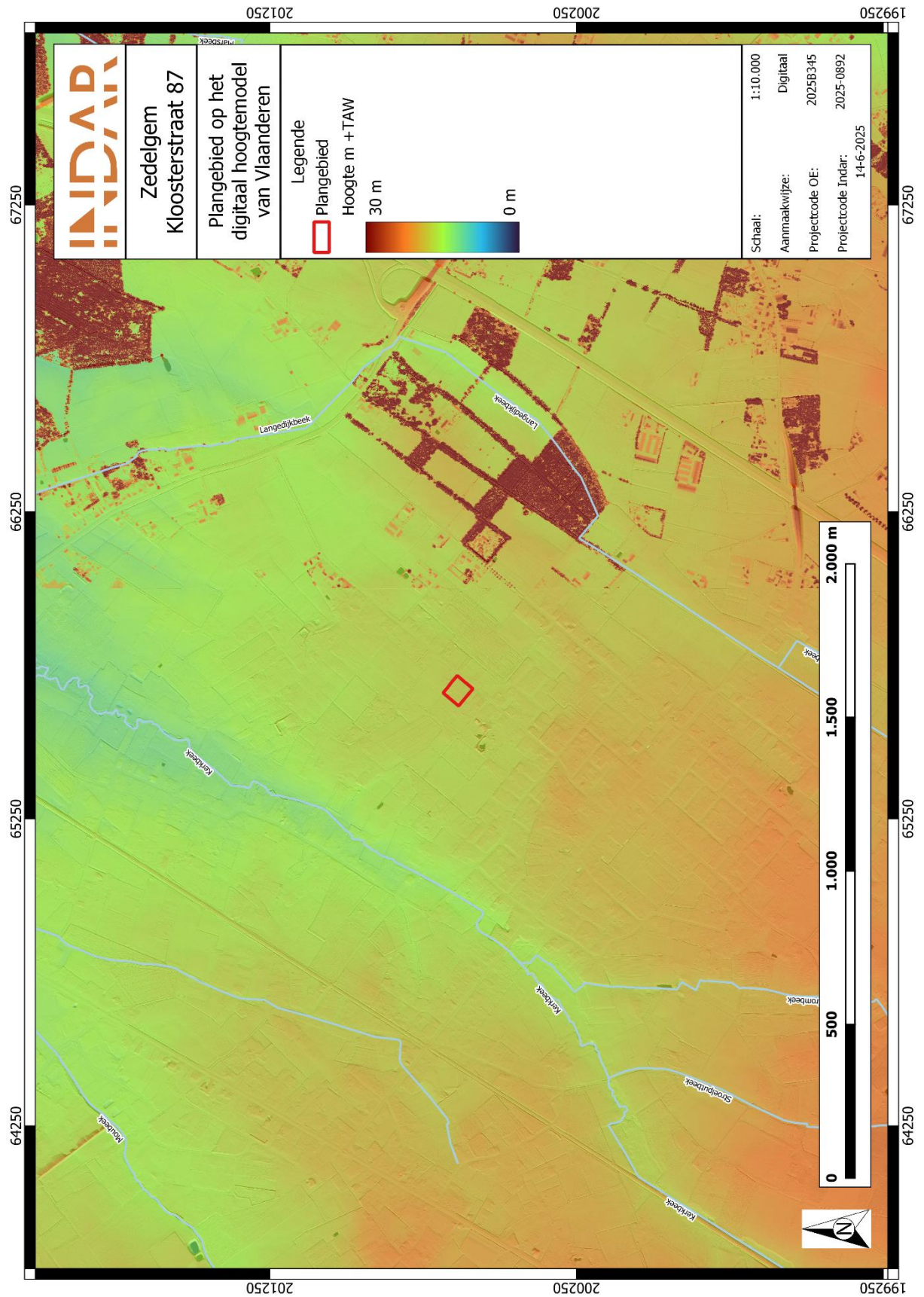
Het plangebied is gelegen binnen de oude veldgebieden van Torhout, binnen de zandstreek buiten de Vlaamse vallei. Het is verder gelegen binnen een zandige opduiking tussen de Kerkbeek in het westen (ca. 550 m) en de Langedijkbeek in het oosten (ca. 600 m). De zandige opduiking klimt op in zuidwestelijke richting. De hoogte van het plangebied ligt op ca. 17,8 m +TAW.

Binnen het plangebied zelf is het reliëfverloop beperkt, echter is centraal een opduiking zichtbaar die over het plangebied loopt in noordoost-zuidwestelijke richting.

De meeste kampementen van jager-verzamelaars kunnen verwacht worden in de zogenaamde gradiëntzone, die zich uitstrekt vanaf de gradiënt (de grens tussen 'lage/natte' en 'hoge/droge' bodems) tot ca. 200 à 250 m in het droge deel. Een verklaring voor deze relatie moet worden gezocht in de volgende factoren:

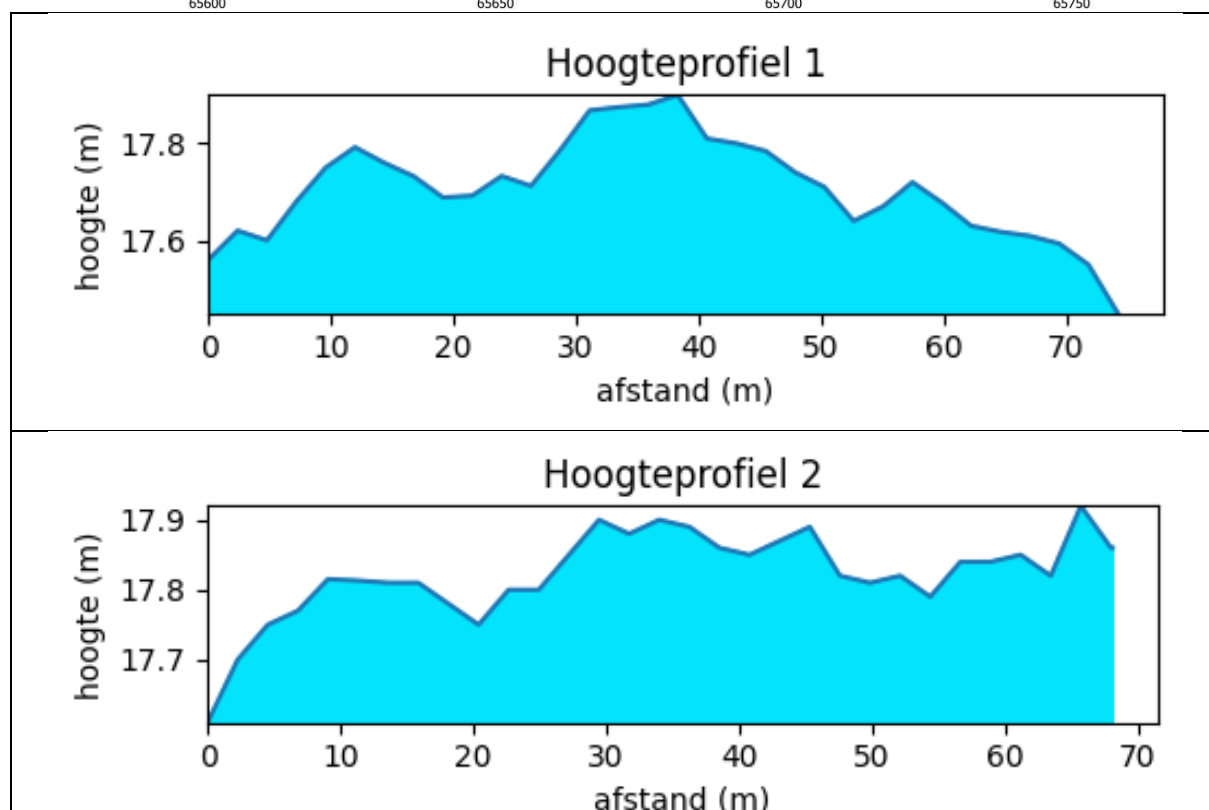
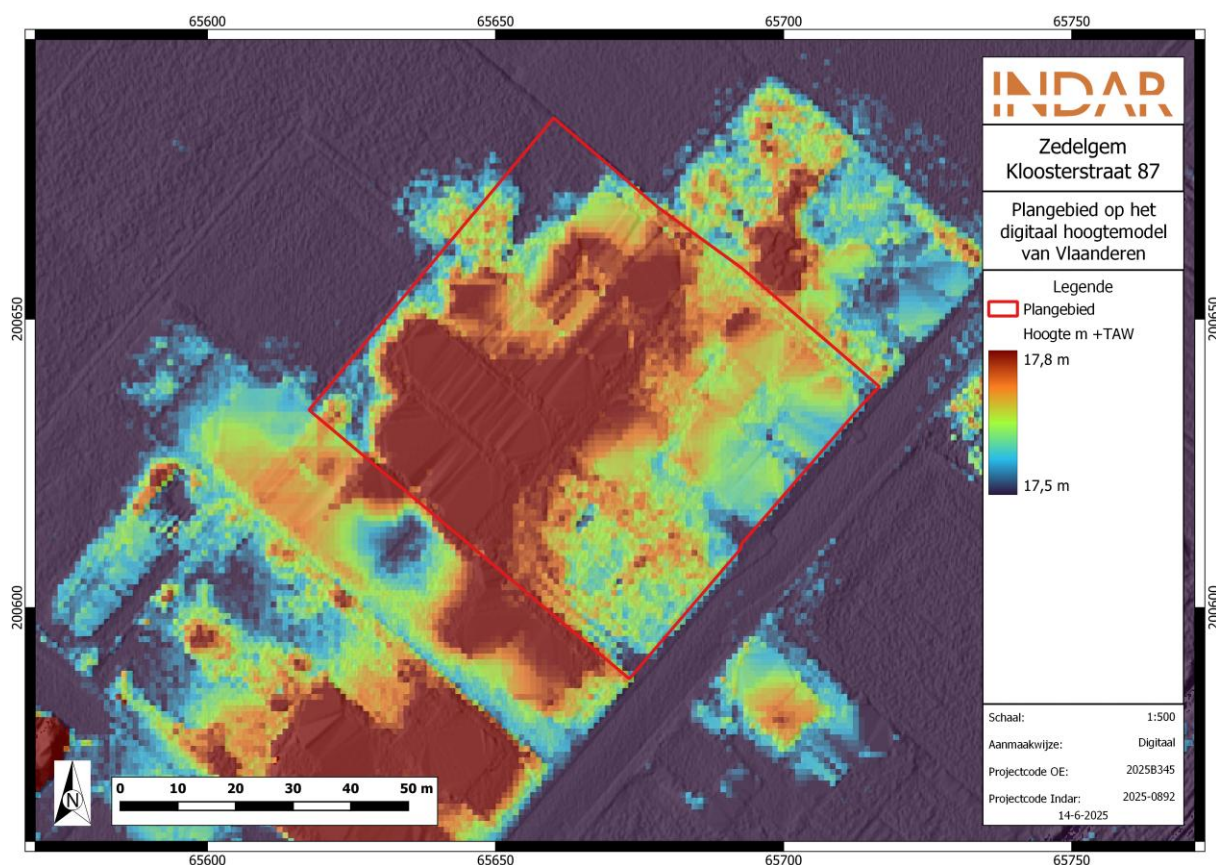
- Landschappelijke gradiënten worden gekenmerkt door het op korte afstand van elkaar voorkomen van een grote verscheidenheid aan vegetatie-typen. Dit brengt voor jager-verzamelaars met zich mee dat op dergelijke locaties een grote verscheidenheid aan voedselbronnen op korte afstand voorhanden is in de vorm van planten en dieren.
- Rivier- en beekdalen vormden markante en goed herkenbare elementen in het door bossen gedomineerde landschap. Met name in het laat-paleolithicum en mesolithicum vormden de dalen de belangrijkste transportroutes.
- Langs eroderende oevers van rivieren en beken kunnen vuursteenhoudende terrasafzettingen aan het daglicht treden. In een begroeid zandlandschap kan een dergelijke ontsluiting een belangrijke bron van vuursteen zijn.
- Water geldt als constante en betrouwbare voedselbron door de aanwezigheid van vis.
- De nabijheid en bereikbaarheid van (drink-)water.

Op basis van bovenstaande bespreking van het digitale hoogtemodel kan geconcludeerd worden dat het plangebied niet gelegen is op een gradiëntzone. Deze bevinden zich dicht bij de waterlopen. Echter kan de ligging tussen twee waterlopen op relatief korte afstand wel als een ideale kamplocatie worden ingeschat.

Figuur 6: Plangebied op het digitaal hoogtemodel van Vlaanderen.⁸

⁸ AGIV 2025b

Figuur 7: Plangebied op het digitaal hoogtemodel van Vlaanderen en hoogtelijnen van het plangebied met hoogteprofiel 1: NW-ZO en hoogteprofiel 2: NO-ZW.⁹

⁹ AGIV 2025b; GEOPUNT 2025.

1.4.3. Geologische situering

PALEOGEEN EN NEOGEEN (TERTIAIR)

In de ondergrond is het lid van Pittem (formatie van Gent) terug te vinden. Het wordt gekenmerkt door een grijsgroene en glimmerhoudende, sterk zandige klei tot sterk kleihoudend zand. Het is weinig glauconiethoudend en gemiddeld 6 m dik. Ze werd afgezet tijdens het vroege Eoceen tussen 54,8 en 49 miljoen jaar geleden. Op dat moment was het een warm en tropisch klimaat en was Vlaanderen bedekt door een vrij diepe zee waarbij klei- en zandpakketten werden afgezet.

QUARTAIR 1/200.000

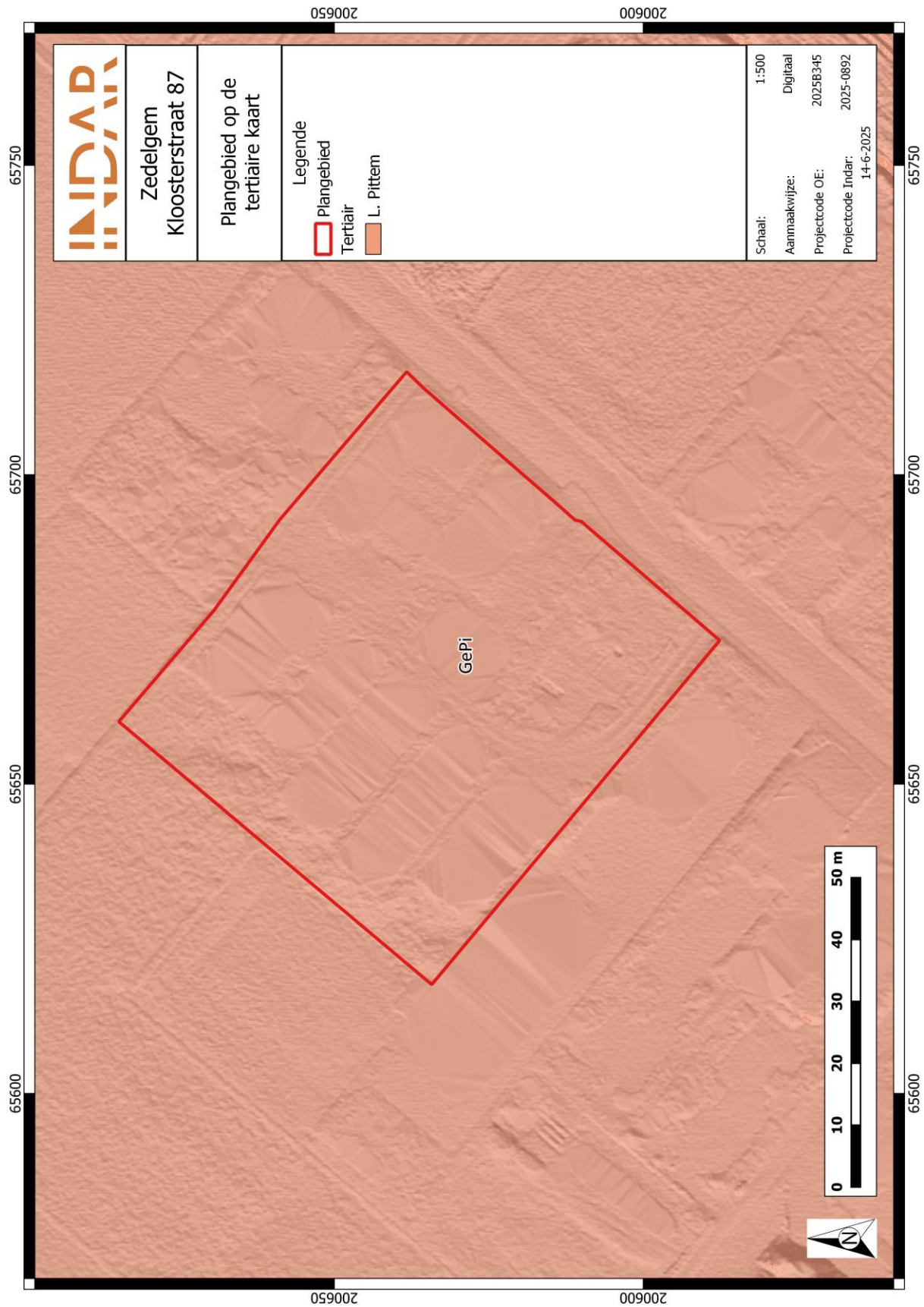
Op de quartaire kaart 1/200.000 staat dat binnen het plangebied de tertiaire afzettingen worden afgedekt door laat-pleistocene dekzanden. Deze zijn tijdens het weichseliaan vanuit het drooggevalen Noordzebekken opgeblazen en hebben zich hier weer verspreid.

QUARTAIR 1/50.000

Op de quartaire kaart 1/50.000 staat het plangebied aangeduid onder quartair profieltype 1. Behalve dat het quartair dek hier kleiner is dan 1,25 m wordt er geen verdere informatie gegeven.

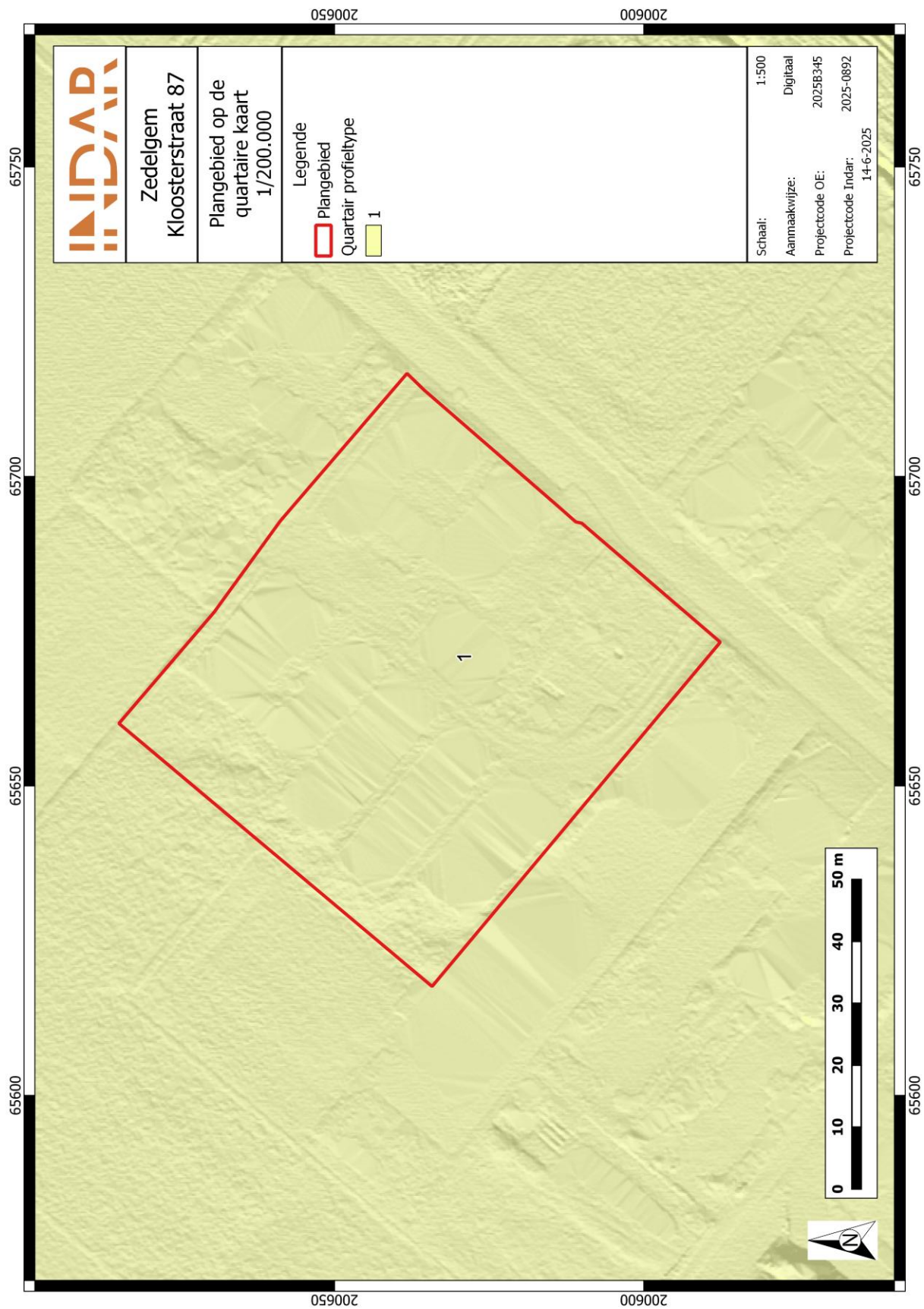
1.4.4. Bodemkundige situering

Als gevolg van het opwarmende klimaat vanaf het holocene werd plantengroei gestimuleerd en werden de laat-pleistocene sedimenten vastgelegd. Hierin begonnen zich bodems te ontwikkelen. Binnen het plangebied staan twee bodemtypes gekarteerd op de bodemkaart van Vlaanderen. Het grootste gedeelte staat gekarteerd onder bodemtype wSdh: een matig natte (h), lemige zandbodem (S) met verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont (d). Klei-zand bevindt zich op geringe diepte (<75 cm; w). Deze matig natte postpodzol heeft een bouwlaag (Ap) die goed humeus is, gehomogeniseerd en 30-50 cm dik. Ingevolge oplossingsverschijnselen van de podzol B, maar vooral door uitdelven en afvoeren van het verharde benedendeel van de podzol B is deze horizont op veel plaatsen bijna volledig verdwenen. De roestverschijnselen, soms moeilijk waarneembaar in de podzol B beginnen normaal tussen 40 en 60 cm diepte. De waterhuishouding is gunstig in de zomer, maar de bodem is soms iets te nat in de winter. De matig natte postpodzolen op lemig zand werden betiteld als zijnde goede gronden voor rogge, haver en aardappelen. De zomergranen en de vroeger geteelde voederbieten zijn actueel praktisch volledig vervangen door maïs en raaigras; ook goed geschikt voor weiland. Het uiterste noordoosten van het plangebied staat gekarteerd onder bodemtype wSdp: een matig natte (d), lemige zandbodem (S) zonder profiel of met onbepaald profiel (p). Klei-zand bevindt zich op geringe diepte (<75 cm; w). Dit complex omvat overwegend gronden zonder profielontwikkeling. De bovengrond is donker grijsbruin, meestal 30-40 cm dik, goed humeus en rust meestal op een dunne (ongeveer 10-15 cm), zwak humeuze overgangshorizont. Tussen 40 en 60 cm beginnen de roestverschijnselen. Het profiel is te nat in de winter en heeft een gunstige waterhuishouding in de zomer. De bodem vertegenwoordigt een goede landbouwgrond in de zandstreek.

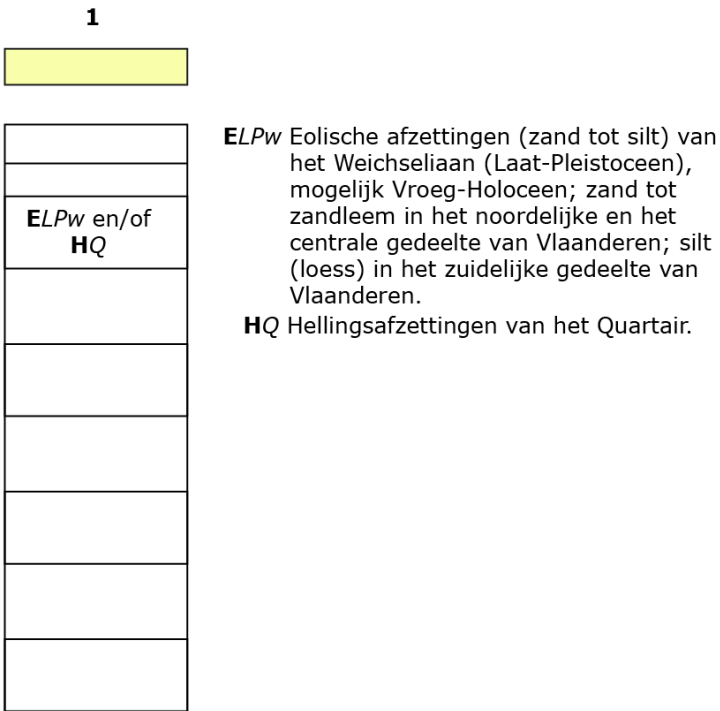
Figuur 8: Plangebied op de tertiaire kaart.¹⁰

¹⁰ DOV VLAANDEREN 2025b.

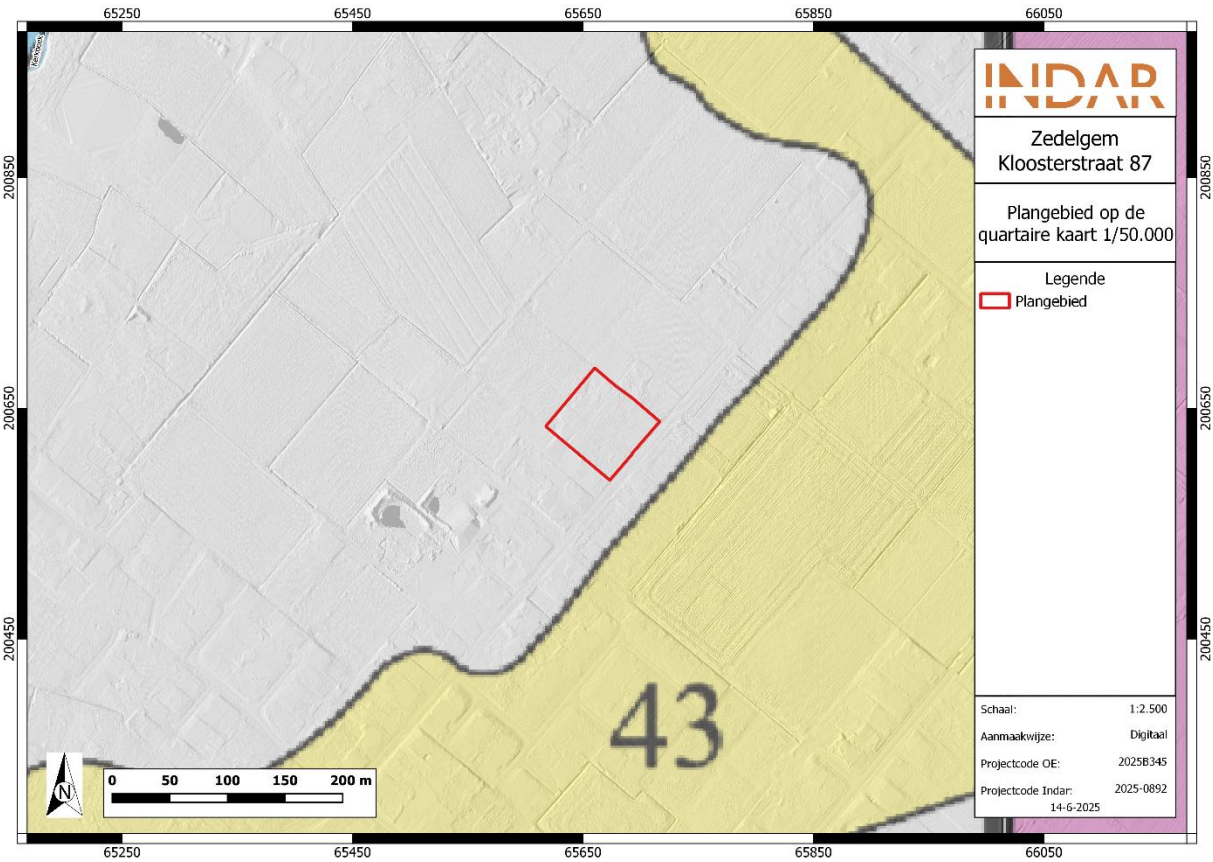

Figuur 9: Plangebied op de quartaire kaart 1:200.000.¹¹

¹¹ DOV VLAANDEREN 2025c.

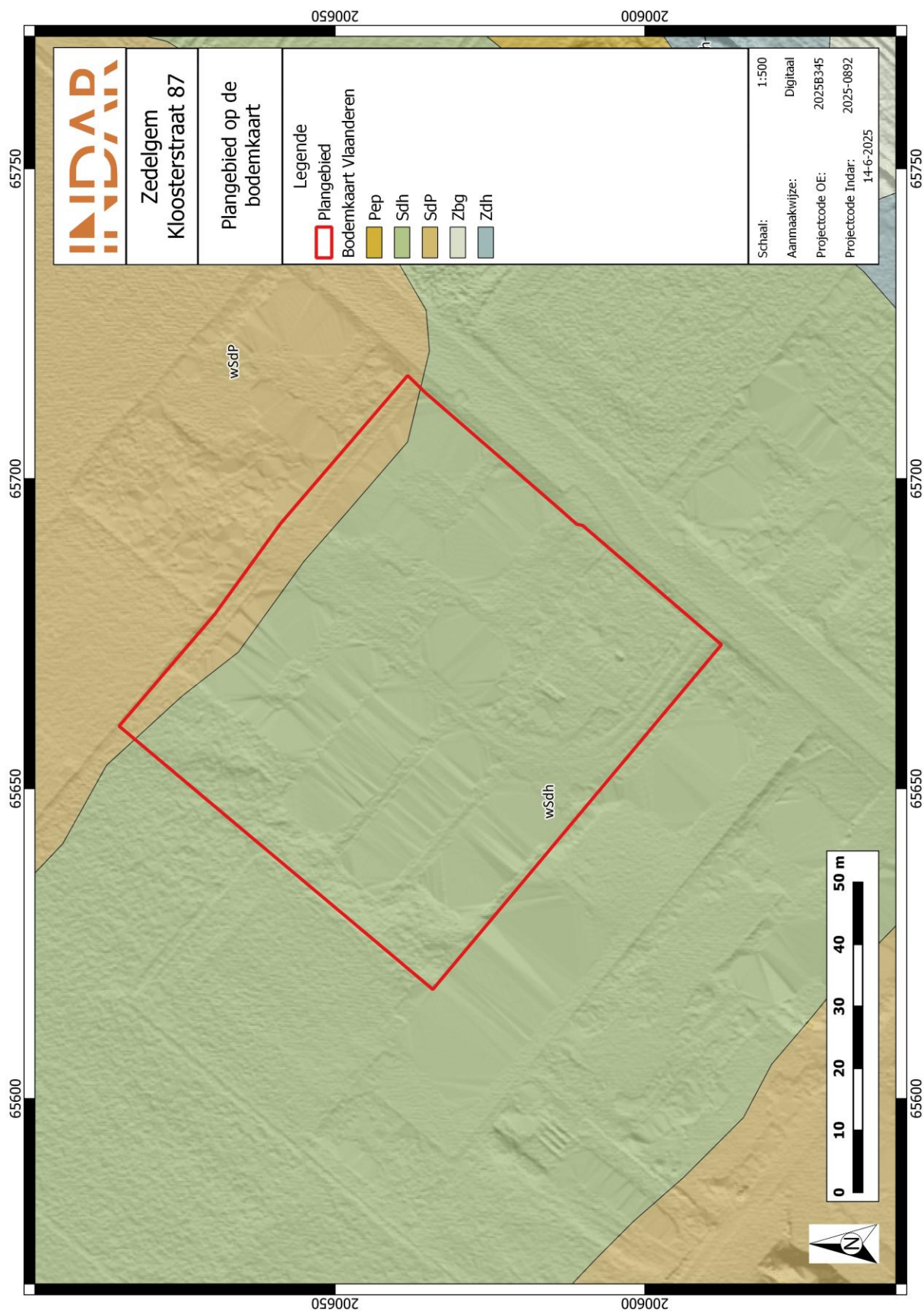

Figuur 10: Kenmerken van de quartaire kaart 1:200 000.¹²

Figuur 11: Plangebied op de quartaire kaart 1:50.000.¹³

¹² DOV VLAANDEREN 2025c.
¹³ DOV VLAANDEREN 2025c.

Figuur 12: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen.¹⁴

¹⁴ DOV VLAANDEREN 2025a.

1.4.5. Historische bronnen¹⁵

VROEGSTE BEWONING

Een onderzoek door middel van luchtfotografie, in de jaren 1990 uitgevoerd door de Gentse Universiteit, levert voor Veldegem sporen van drie cirkelvormige structuren op tussen de Halfuurdreef en Hoogveld. Deze drie enkelvoudige cirkels zouden een grafveld vormen.

ANCIEN REGIME

Het huidige grondgebied van Veldegem, dat pas een late ontwikkeling kent, staat in lang vervlogen tijden bekend onder de naam "*Lepe*". Het wordt in de ontginningsgolf van de 12de eeuw omwille van de slechte kwaliteit van de magere zandgronden overgeslagen en blijft als woeste grond in grafelijk bezit. Het toponiem Lepe gaat in ieder geval terug tot 1296, wanneer een hofstede, gelegen in de parochie van Aartrijke, "*t'eenre stede die heet Nordlepe*" door Martin De Goeidts, "*matsenaere*" geschonken wordt aan het Sint-Janshospitaal te Brugge (zie Zedelgem, Aartrijke, Kronemolenstraat 37 - Moubekestraat 42). Het toponiem zou verwijzen naar de drassigheid van het gebied.

Tot in de Oostenrijkse periode, op het einde van de 18de eeuw, bestaat het huidige grondgebied van Veldegem hoofdzakelijk uit onontgonnen heide en veldgebied, doorspekt met vijvers. Oorspronkelijk was dit zogenaamd "*Zuidveld*" eigendom van de dorpsheer van Zedelgem. Het wordt als dusdanig vermeld in de nalatenschap van heer Geleyn van Haveskerke, de dorpsheer die sterft in 1528. In 1624 verleent Jan van Haveskerke, heer van Zedelgem, aan de bewoners van Zedelgem toelating om tegen een jaarlijkse betaling hun dieren te weiden, turf te steken en gras te snijden op het veld tussen Torhout, Ruddervoorde, Loppem, Snellegem en Aartrijke. In 1664 verkoopt Jacques van Haveskerke twee derden van zijn heerlijkheid aan ridder François van Caloen. Een klein gedeelte van het latere Veldegem behoort in het ancien regime tot de heerlijkheid van het Wijnendaalse, dat verdeeld is in kleinere eenheden. Het stukje Veldegem vormt samen met delen van Zedelgem, Aartrijke, Ichtegem en Eernegem de hoek Noordover.

De ontginning van het veldgebied neemt pas op grote schaal een aanvang vanaf het laatste kwart van de 18de eeuw. Dit wil niet zeggen dat het gebied tot dan volledig verstoken blijft van menselijke aanwezigheid. Zo vormt de as Collevijnstraat-Krakkeweg-Lepemolenstraat-Boudewijn Hapkenstraat-Rembertstraat tijdens het ancien régime een relatief belangrijke verkeersader, vermeld in de ommeloper van 1674 als "*Iperwech*" (zie Torhoutsesteenweg). De Lepemolen (zie Lepemolenstraat) bevindt zich langs deze straat en gaat zeker terug tot 1663, wanneer de molen wordt beschreven als "eene coorenwyntmeulene ghestaen binden prochie van Zedelghem in een jeghenootte ghenaeemt de lepe" in verband met de verkoop ervan. Mogelijk is de "*Veltmeulen*", die reeds in 1645 vermeld wordt, dezelfde. In 1668 is er sprake van de herberg "*De Slonse*" op het latere Veldegemse grondgebied. Uit een volkstelling, gehouden in 1748, blijken de belangrijkste bezigheden van de veldbewoners bezembinden en klompenmakerij.

Tussen 1751 en 1754 onder de regering van keizerin Maria-Theresia van Oostenrijk, en op vraag van keurvorst Karel Theodoor van Neuberg, heer van Wijnendale, wordt de Torhoutsesteenweg aangelegd. Deze weg vormt een rechte, rechtstreekse verbinding tussen Brugge en Torhout en doorkruist het veldgebied van het latere Veldegem. De brede, rechte weg zorgt voor een optimale ontsluiting en vormt een belangrijke eerste schakel in de ontginning van het veldgebied.

¹⁵ De tekst werd overgenomen uit: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/15913>.

ONTGINNING VAN HET VELDGEBIED VANAF HET EINDE VAN DE 18DE EEUW

Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden opgemaakt door de graaf van Ferraris (1770-1778) wordt het veldgebied doorsneden door de Torhoutsesteenweg. Hier en daar zijn bewoningskernen aangeduid. Door de aanleg van dijken op het hellende terrein tussen de Veldbeek en de Langendijkbeek ontstaan talrijke visvijvers. In 1775 zijn deze echter reeds in vervallen toestand door het afschaffen van de tolrechten op zeevis, waardoor het economische voordeel van zoetwatervis verloren gaat.

Op het einde van de 18de eeuw is het veldgebied, op grondgebied Zedelgem, grotendeels in handen van Brugse kloosters, burgerij en ambtsadel. Tijdens de Franse Revolutie worden de gronden die in religieuze handen zijn, aangeslagen en openbaar verkocht veelal aan de burgerij. De toename van de bevolking, gecombineerd met een schaarste aan bossen, zorgt in deze periode voor een gevoelige stijging van de brandhoutprijzen, waardoor het aanleggen van bossen economisch interessant wordt. De Franse bezetter moedigt de bebossing van het economisch oninteressante heidegebied aan d.m.v. premies en vrijstelling van belastingen. Voor het latere Veldegem speelt Pieter Maertens, die instaat voor de bebossing van de gronden van de Brugse edelman van Outryve-de Merckem, een belangrijke rol. Zijn methode voor bebossing bestaat in het trekken van dreven, geflankeerd door snel opschietende bomen. De tussenruimten vult hij op met bomen aangepast aan de ondergrond, veelal snelgroeiende naaldbomen. Tussen de opmaak van de Ferrariskaart en de Poppkaart (circa 1850) is reeds een deel van het veldgebied omgezet naar naaldbossen aangelegd in een dambordpatroon van dreven (zie Acaciastraat, Belledreef, Bergenstraat, Bosserijstraat, Halfuurdreef, Herderinnedreef, Kloosterstraat, Koning Albertstraat, Koningin Astridstraat).

Ongeveer vijftig jaar na de bebossing groeit de nood aan landbouwgrond. Vooral de economische crisis van de jaren 1840-1845 drijft de groeiende bevolking naar armere gronden om aan subsistentielandbouw te doen. De bossen hebben gedurende een vijftigtal jaar de bovenlaag van de voorheen arme grond verrijkt met humus. Daarenboven zijn er meststoffen beschikbaar die de vruchtbaarheid van de grond verhogen.

Het veldgebied dat later Veldegem zal vormen, bestaat uit twee delen, de "*Lepe*" en het "*Hoogveld*". Deze benaming komt terug in de oorspronkelijke kadastrale legger. De secties F en G, die in 1920 volledig overgeheveld zullen worden naar Veldegem, staan respectievelijk bekend als "*De Lepe*" en "*t' Hooge-Veld*". Ook de sectie E van Zedelgem, in 1835 aangeduid als "d'Hollevoorde", wordt gedeeltelijk naar Veldegem overgeheveld.

Op de Atlas der Buurtwegen (1844) is de bevolkingstoename in Veldegem duidelijk te zien. De bewoning concentreert zich vooral ten noorden van de Veldbeek, maar ook ten zuiden van de Veldbeek is er al bebouwing terug te vinden uitdunnend naar het zuiden toe. Ook is er al een netwerk van niet planmatig aangelegde straten te zien. De Ruddervoordsestraat doorkruist het uiterste oosten van het latere grondgebied van Veldegem. Verder wordt de aanzet naar het latere wegennet van Veldegem gegeven door de "*Peerdevoetstraat*" (een gedeelte van de latere Veldegemsestraat), de "*Colvynstraet*" (de huidige Collevijnstraat en gedeeltelijk de Veldegemsestraat en Hutstraat), de "*Hollevoordestraet*" (huidige Hollevoordestraat en Langenhoekstraat) en "*Ouden Yperweg*" (gedeeltelijk de huidige Boudewijn Hapkenstraat) de "*Lepemolenstraet*" (de huidige Lepemolenstraat en gedeeltelijk de Boudewijn Hapkenstraat), de "*Burshouwstraet*" (thans de Veldegemsestraat en het begin van de Stroelpuutstraat), de "*Heerestraet*" (Leegveldstraat) en ten slotte de "*Binnestraet*", waarvan restanten te vinden zijn in de Krakkeweg en de Spoorwegstraat. De bebouwing volgt niet echt de loop van de straten, maar bevindt zich verspreid over het grondgebied.

GROEI VAN EEN GEMEENSCHAP, VANAF DE TWEEDE HELFT VAN DE 19DE EEUW

De omzetting van veld tot bos en uiteindelijk landbouwgebied maakt van het latere Veldegem een aantrekkelijker woonplaats en de bevolking neemt toe in de loop van de 19de eeuw. Tot 1860 blijft de leefgemeenschap echter weinig georganiseerd. Hoofdbezigheden zijn bezembinden en klompenmakerij. De grote afstand tot de dorpskernen van de omringende gemeenten, betekent dat de leefgemeenschap op het veld veeleer op zichzelf is aangewezen. Karel Lawaisse, onderpastoor van Zedelgem, staat in voor het zielenheil van de bewoners van het Veld, maar er is geen infrastructuur voorzien voor onderwijs of godsdienstig leven.

In 1860 wijst pastoor Vuylsteke de gouverneur op de noodzaak het afgelegen gebied te voorzien van 'beschaving' in de vorm van een kerk en een schoolgebouw. Hij vermeldt dat de familie Muscar-de Mersseman bereid is de benodigde grond te schenken en dat hijzelf een financiële bijdrage wenst te leveren voor de bouw van de kerk. Nog in hetzelfde jaar heeft hij de mondelinge toezegging voor de schenking van de grond en plannen en een bestek voor de bouw van de kerk van de hand van provinciaal architect Pierre Buyck. Op 18 juli 1863 wordt de schenkingsakte voor de benodigde grond opgesteld. Schenkers zijn de erfgenamen van Philippus van Iseghem uit Gent, met name Adèle Muscar en Florentina Muscar (weduwe van Jacob de Mersseman), beide uit Brugge en Adolphe Muscar uit Antwerpen.

In 1863 wordt een aanvraag ingediend voor het oprichten van steenovens, links en rechts van de huidige Halfuurdreef, tussen de huisnummers 131 en 133. De stenen voor de bouw van de kerk worden ter plaatse gebakken. In 1865 is de kerk afgewerkt. Ze wordt ingewijd op 27 september 1865 en toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen. De pastorij is op dat ogenblik al gebruiksklaar. Joseph Pattyn, onderpastoor van Ichtegem, wordt benoemd tot eerste proost van Veldegem. Hij mag alle pastorale taken uitoefenen, behalve het inzegenen van huwelijken en het verzorgen van begrafenissen.

In 1864-1865 start men met de bouw van 30 werkmanswoningen aan de overzijde van de kerk.

Voor onderwijs zijn de veldbewoners circa 1865 aangewezen op twee onderwijzeressen. Tegelijk met de bouw van kerk, pastorie en nieuwe woningen wordt er aangedrongen op de bouw van een schoolgebouw. Tevens wil men een kloostergemeenschap aantrekken om onderwijs te verstrekken aan de Veldegemse jeugd. In 1864 beslist de Zedelgemse gemeenteraad een gemeenteschool voor jongens (Koningin Astridstraat nummer 2) te laten bouwen. De bouwgrond wordt opnieuw geschonken door de familie Muscar-de Mersseman. Provinciaal architect Pierre Buyck staat in voor plannen en bestek. Aannemer is Gustave De Meulenaere uit Brugge. In 1868 wordt het schoolgebouw door de gemeente overgenomen. In 1866 schenkt ook hier mevrouw de Mersseman de grond voor het oprichten van een vrije meisjesschool (Kloosterstraat nummer 2). Deze school wordt gebouwd in 1876 en door de gemeente Zedelgem aangenomen voor subsidiëring in 1869.

Als proosdij van de parochie Zedelgem groeit en bloeit Veldegem in het laatste kwart van de 19de eeuw, wat blijkt uit de ontsluiting in 1886 van de dorpskern door de aanleg van de huidige Koning Albertstraat, vanaf de Torhoutsesteenweg. Voorts ontstaan talrijke verenigingen en wordt "*t' Lokaal*" als parochiaal centrum in 1901 gebouwd op grond geschonken door de familie Baratte.

EEN NIEUWE PAROCHIE IN 1896

In 1896 onderneemt Veldegem de volgende stap naar zelfstandigheid: de proosdij wordt officieel erkend als onafhankelijke parochie. De begrenzing van de nieuwe parochie leidt tot discussies.

Men tracht zo veel mogelijk natuurlijke en fysieke grenzen te volgen. De gemeente Zedelgem verkiest het behoud van de wijk De Leeuw met haar beginnende industrie, hoewel de bewoners van De Leeuw zich eerder richten op Veldegem.

Zedelgem moet in het zuiden van de gemeente een grote brok land afstaan aan de nieuwe parochie. De grens met Zedelgem wordt getrokken net ten zuiden van de wijk "De Leeuw", waardoor het industriële zwaartepunt van de gemeente behouden blijft voor Zedelgem. Vanaf de grens met Aartrijke wordt de loop van de MoubEEK gevolgd tot aan Schatting ("*den aardeweg genoemd Bekebusch dreve*"). Langs deze straat verloopt de grens tot aan de Torhoutsesteenweg, om langs daar verder te lopen tot aan de voetweg naar de Collevijnstraat. Vandaar volgt de grens de Collevijnstraat ("*den eersten aardeweg voormelden steenweg verbindende met de spoorweglijn*") westwaarts tot aan de spoorweg Brugge-Kortrijk (aangelegd in 1846). De spoorweg wordt gevolgd tot de verbinding met de Veldegemsestraat ("*den aardeweg genoemd Veldstraete*") gemaakt wordt. Langs de Veldegemsestraat verloopt de grens verder westwaarts tot aan de Ruddervoordsestraat ("*den steenweg van Zedelgem naar Ruddervoorde*") en volgt laatstgenoemde straat zuidwaarts tot aan de Kerkebeek. De loop van de Kerkebeek wordt gevolgd tot aan de grens met Loppem en via deze grens bereikt men het grondgebied van Ruddervoorde (Oostkamp).

Ook Ruddervoorde (Oostkamp) staat een deel van zijn grondgebied af aan de nieuwe parochie. Dit komt grosso modo overeen met het gebied ten zuiden van de Halfuurdreef, tot aan de autostrade Brugge-Kortrijk (E403/A17). Zo komt het kasteel "*Hoogveld*" in Veldegem te liggen. De rest van het gebied wordt gekenmerkt door lange, parallelle ontginningsdrenen (Hoogveld, Acaciastraat, Bosdreef, Bosserijstraat, Herderinnedreef...) aan weerszijden van de Koningin Astridstraat.

Ook Torhout draagt zijn steentje bij en staat het zogenaamd "*Rozeveld*", een veldgebied begrensd door de Cijnsdreef en de Boutensdreef, af. Op dat ogenblik staan daar slechts negen woningen. Heden ten dage is de bewoning nauwelijks uitgebreid en wordt het gebied grotendeels ingenomen door het Plaisiersbos (zie Belledreef).

De laatste samenstellende gemeente van Veldegem is Aartrijke, dat een klein hoekje afstaat, ten oosten van de Torhoutsesteenweg.

VAN PAROCHIE NAAR GEMEENTE: DE 20STE EEUW

Vanaf 1902 vraagt Veldegem de erkenning als zelfstandige gemeente. Reeds in januari 1903 wordt de oprichting van de gemeente Veldegem goedgekeurd in de Zedelgemse gemeenteraad maar nog niet door de staat bekrachtigd. In 1911 komt de zelfstandigheid van Veldegem opnieuw ter sprake. Ditmaal is een meerderheid van de gemeenteraad tegen de afsplitsing omdat Zedelgem reeds veel geïnvesteerd had in Veldegem. Door de Eerste Wereldoorlog verschuift de Veldegemse kwestie naar de achtergrond.

Tijdens de oorlog wordt Zedelgem, en dus ook het latere Veldegem, door de Duitse bezetter in gebruik genomen als logistiek steunpunt. Vanuit het station van Zedelgem worden goederen voor de frontlinie via tramlijnen verdeeld over opslagplaatsen, verspreid over het grondgebied van Zedelgem. Veldegem wordt hier minder door getroffen. Langs de Ruddervoordsestraat, tussen de Veldegemsestraat en de Kerkebeek, bevindt zich een krijgsgevangenenkamp. Ten zuiden van de MoubEEK, ongeveer ter hoogte van de huidige KMO-zone De Schatting bevindt zich een munitiedepot.

Na de oorlog komt de Veldegemse onafhankelijkheid in een stroomversnelling: goedkeuring door de Kamer van Volksvertegenwoordigers in september 1919, door de Senaat in oktober 1919, ondertekend door koning Albert I in november 1919 en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad in januari 1920. De Veldegemse onafhankelijkheid is een feit. De jonge gemeente wordt meteen geconfronteerd met heel wat schulden ten gevolge van ernstige beschadigingen, vooral aan kerk en pastorie, aangericht op het einde van de Eerste Wereldoorlog. Ook de "*Lepemolen*" wordt door de Duitse bezetter bij de terugtrekking gedynamiteerd en niet meer heropgebouwd. Het duurt tot 1925 vooraleer de kerk is hersteld.

In 1925 neemt een lokaal comité het initiatief om een oorlogsgedenkteken op te richten. Het gedenkteken komt tegen de muur van de gemeenteschool en wordt uitgevoerd in blauwe hardsteen door Jules Pouille uit Roeselare (gesigneerd).

De werkgelegenheid in de nieuwe gemeente Veldegem is aanvankelijk beperkt. Een deel van de bevolking is tewerkgesteld in de jonge Zedelgemse industrie, die zich concentreert op de nabijgelegen wijk De Leeuw (zie Zedelgem). Het merendeel van de mannen is echter aangewezen op seizoensarbeid in de Franse landbouw. De plaatselijke landbouw bestaat vooral uit kleine ondernemingen van enkele hectares. Grote ondernemingen zijn omwille van de minderwaardige kwaliteit van de grond niet rendabel. Vanaf de late jaren 1920 wordt de werkgelegenheid in de gemeente zelf aangezwengeld door de vestiging van enkele zelfstandige ondernemers. Onder andere ijzergieterij Decloedt (Koning Albertstraat nummer 173), zuivelfabriek Sint-Laurentius (Torhoutsesteenweg) en sigarenfabriek Jasco staan aan de wieg van de Veldegemse industrie. De firma Decloedt blijft groeien en in 1940 wordt de BVBA "*Ach. De Cloedt en Zn.*" gesticht, die in 1949 omgevormd wordt tot "*De Cloedt gebr. BVBA*". De firma is thans nog werkzaam onder de naam N.V. Decloedt-DECOV. De sigarenfabriek Jasco trekt circa 1940 nieuwe gebouwen op, die ten gevolge van de oorlog pas in 1945 in gebruik kunnen worden genomen. In 1964 wordt de zaak overgelaten aan de firma Nolle uit Wevelgem. De werkgelegenheid brengt een groei van de gemeente met zich mee en in 1952 worden er al 804 woonhuizen geteld.

In 1977 verliest Veldegem zijn zelfstandigheid als gevolg van de fusie met Aartrijke, Loppem en Zedelgem, waarbij Zedelgem de hoofdgemeente wordt. Oorspronkelijk zouden Aartrijke, Veldegem en Zedelgem bij Torhout gevoegd worden, terwijl Loppem onder Oostkamp zou vallen. Men geeft echter de voorkeur aan Zedelgem gezien het belang van de industrie op de wijk De Leeuw. Het voormalige gemeentehuis van Veldegem (Markt nummer 1) wordt na de fusie in gebruik genomen als bibliotheekfiliaal.

Het eerste gemeentebestuur van Groot-Zedelgem laat heel wat openbare werken uitvoeren, in Veldegem onder meer in de Veldegemsestraat, de Stroelputstraat, de Halfuurdreef en de Mariastraat. Ook de kerk van Veldegem wordt grondig gerestaureerd. In 1987 wordt de eerste steen gelegd van het sportcomplex "*De Bosserij*" (zie Acaciastraat), pas geopend in 1991. Rond dezelfde periode krijgt Veldegem ook een nieuwe pastorie (Koning Alberstraat nummer 2) en wordt het marktplaatsplein heraangelegd.

In 1999 koopt de gemeente Zedelgem het "*Plaisiersbos*" en aanpalende weilanden (samen 27 ha) aan als gemeenschapsbos. Dit bos maakte vroeger deel uit van het "*Rozeveld*" op Torhoutse grondgebied. Het is een restant (22 ha) van een exploitatiebos, onderdeel van een groter bosgebied ten zuiden van de dorpskern van Veldegem. Het bos is geëvolueerd naar een natuurlijk biotoop bestaande uit gemengde loofbomen getypeerd als zuur eiken-haagbeukenbos, wat volgens de Biologische Waarderingskaart van België het meest soortenrijke bostype is. Het gemeentelijk natuurgebied wordt beheerd door Natuurpunt.

Vanaf 2005 vangt een herinrichting van de Veldegemse dorpskern aan, waarbij gedeelten van de Koning Albertstraat, de Koningin Astridstraat en de Kloosterstraat heraangelegd worden.

1.4.6. Cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Met deze bronnen kan nagegaan worden of er in historische tijden bebouwing is geweest op het terrein, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16^e eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde topografische en kadasterkaarten. Mogelijk eerder aanwezige structuren kunnen intussen verdwenen zijn.

FERRARIS (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.

Op de Ferrariskaart is het plangebied gelegen binnen turfven, met errond heidegebied en verschillende visvijvers. Op dat moment is er nog geen sprake van het dorp Veldegem. Het heidegebied wordt begrensd door broekgebied dat de waterlopen flankeert. Hier zijn her en der verspreide hoeves gekarteerd.

ATLAS DER BUURTWEGEN (1843-1845)

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.

De atlas der buurtwegen toont eenzelfde situatie. Het plangebied zelf is onbebouwd en er lijkt een weg doorheen het plangebied te lopen aan de noordoostzijde. De strakke wegenissen doen vermoeden aan een late ontginning van het terrein. Ze zijn aangelegd ten behoeve van de aanplanting van naaldbossen. Het terrein wordt aangeduid als *Hooge Veld*.

VANDERMAELEN (1846-1854)

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.

Op de Vandermaelenkaart is die strakke aanleg van wegenissen in dambordpatroon ten behoeve van de naaldbebossing zeer duidelijk te zien. Het plangebied bevindt zich nog steeds binnen deze 'naaldbomenkwekerij'. Het is onbebouwd.

POPP (1842-1879)

Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879).

Hetzelfde geldt voor de weergave op de Poppkaart. Van een dorpscentrum van Veldegem is nog geen sprake.

TOPOGRAFISCHE KAART 1904

Ook de topografische kaart van 1904 toont nog een gelijkaardige situatie waarbij het plangebied onbebouwd en gelegen is binnen die strakke ingeplande wegenissen. Het is tevens de eerste topografische kaart waarop het dorpscentrum van Veldegem staat weergegeven.

ORTHOFOTO 1971, 1979-1990 EN MEEST RECENTE

Op de orthofoto's is de bevolkingsexplosie van na de Tweede Wereldoorlog goed te volgen. Binnen het plangebied is nu een landbouwbedrijf ontwikkeld over quasi het hele terrein (zie beschrijving paragraaf 1.3.1).

BOMMENKAART

Op de bommenkaart wordt het plangebied weergegeven met een hoge kans op het aantreffen van munitie en bommen uit de Tweede Wereldoorlog:

Het zogenaamde hinterland werd vooral tijdens de Eerste Wereldoorlog beschoten en gebombardeerd. DOVO moet regelmatig interveniëren op het grondgebied van de gemeente omdat er artilleriemunitie wordt aangetroffen. Op het grondgebied van de gemeente was ook een groot munitiedepot.

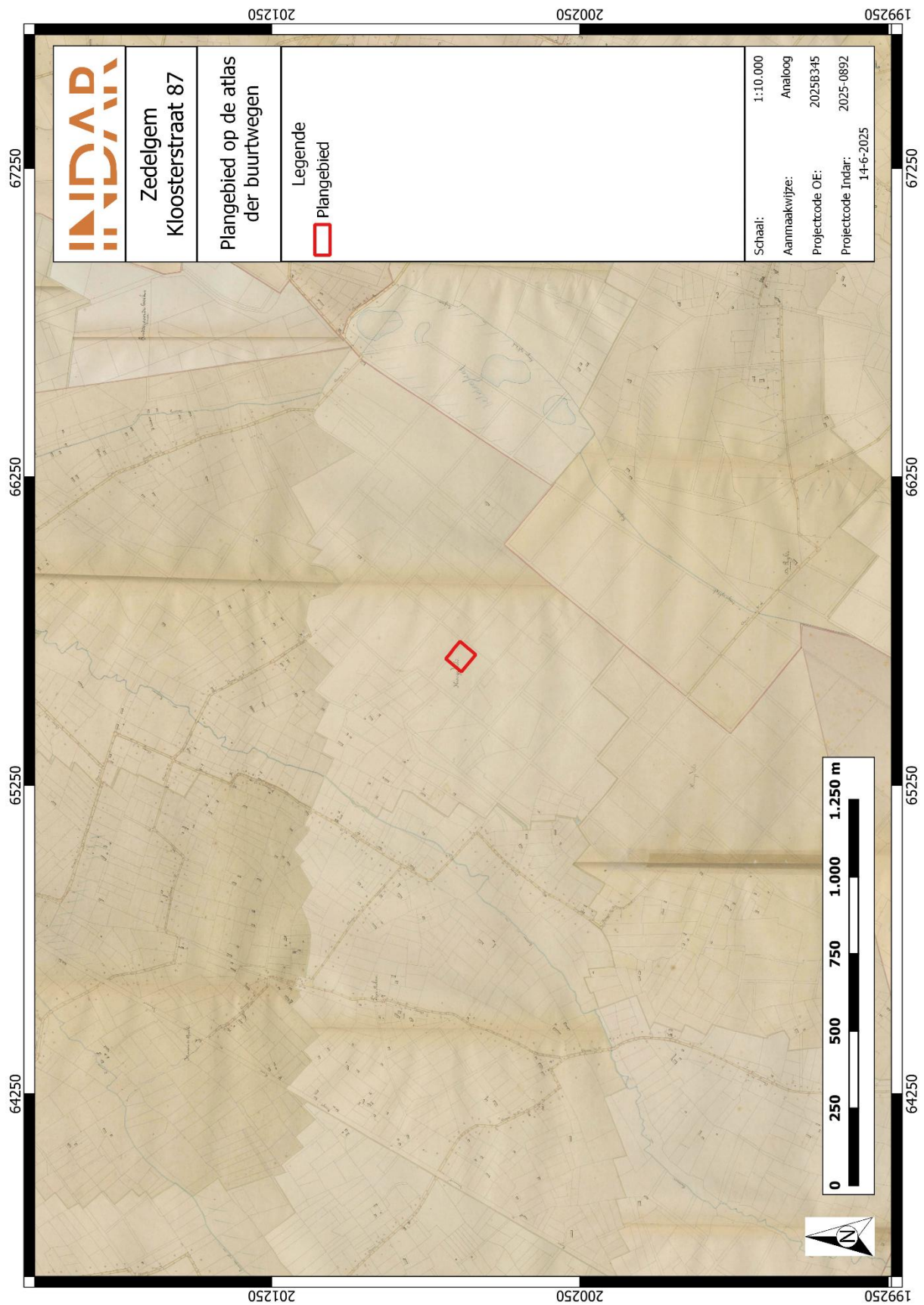
Of een (bouw)project nog een hoog risico inhoudt, is afhankelijk van de precieze locatie, de actuele situatie en het type van de geplande grondroerende werkzaamheden. De voorbije eeuw zijn immers al heel wat CTE geruimd in de bovenste (ploeg)laag, maar de kans op aantreffen op grotere diepte van projectielen is reëel. Een CTE-bureaustudie met risicoanalyse kan hier meer klaarheid in brengen.

Het plangebied is na de Tweede Wereldoorlog pas ontwikkeld en dat in zijn totaliteit. Graafwerken zijn nodig geweest voor de aanleg van de woning en de stallen. Een CTE-scan is hier niet nodig geacht.

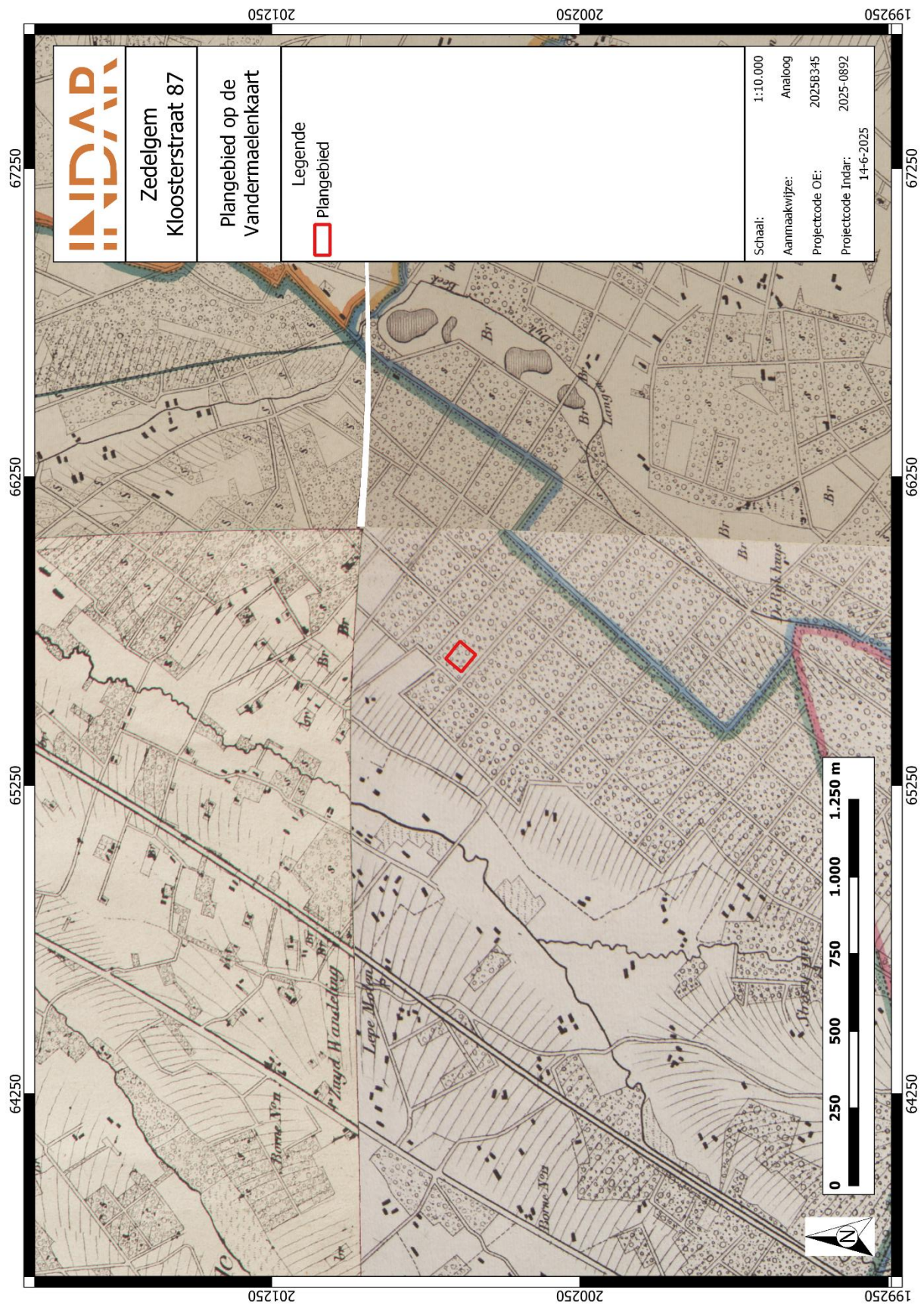
Figuur 13: Plangebied op de Ferrariskaart.¹⁶

¹⁶ GEOPUNT 2025c.

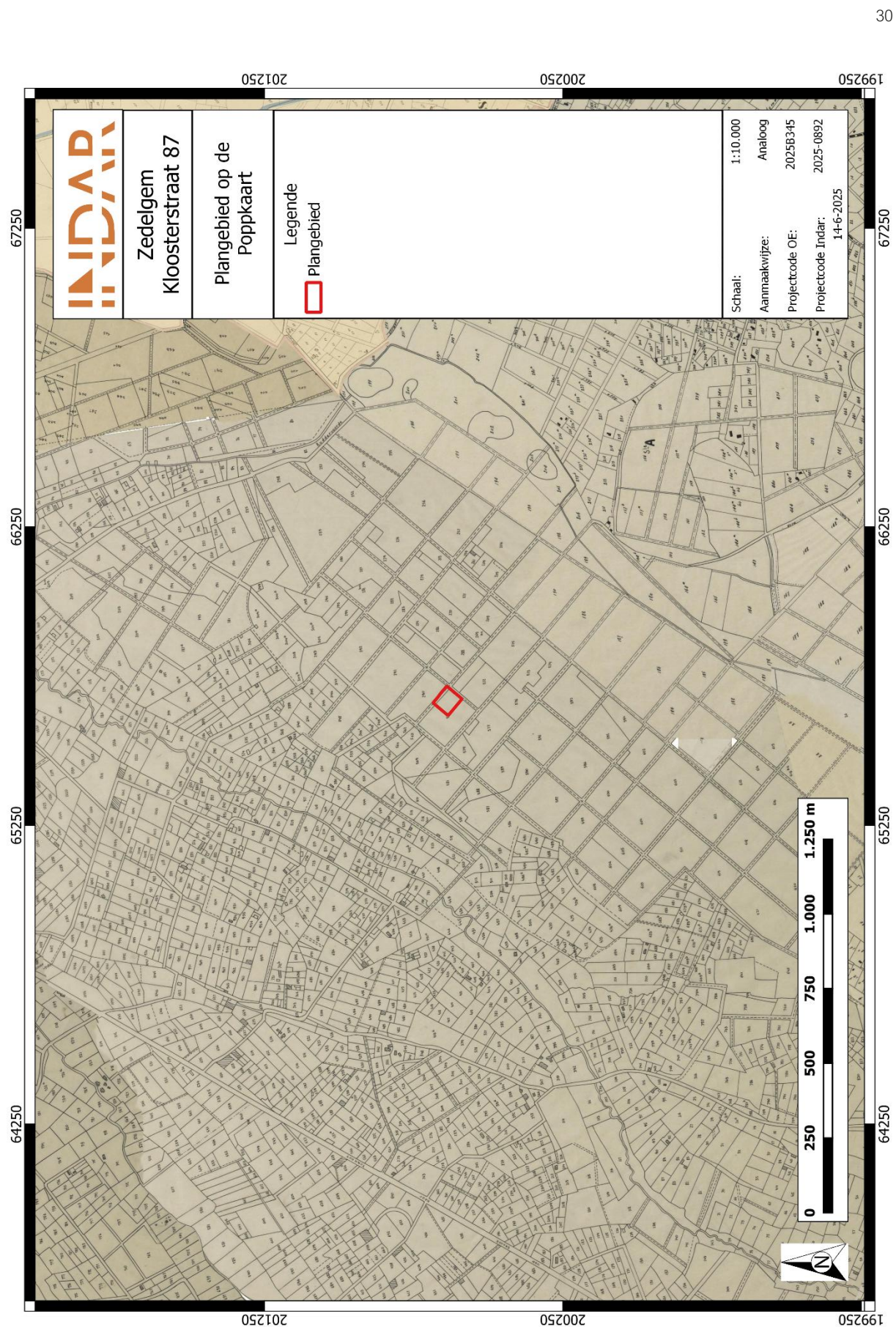
Figuur 14: Plangebied op de atlas der buurtwegen.¹⁷

¹⁷ GEOPUNT 2025b.

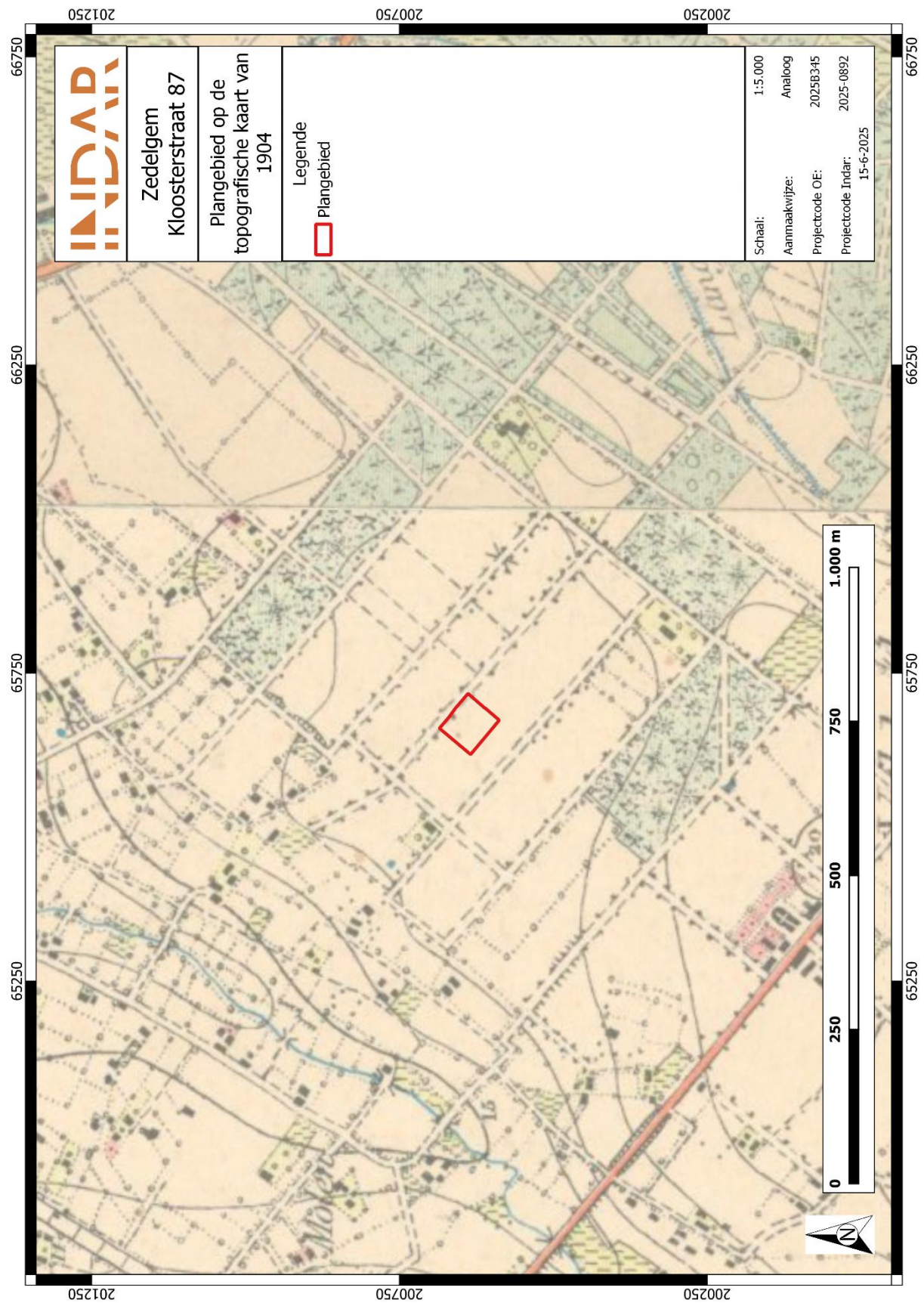
Figuur 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart.¹⁸

¹⁸ GEOPUNT 2025d

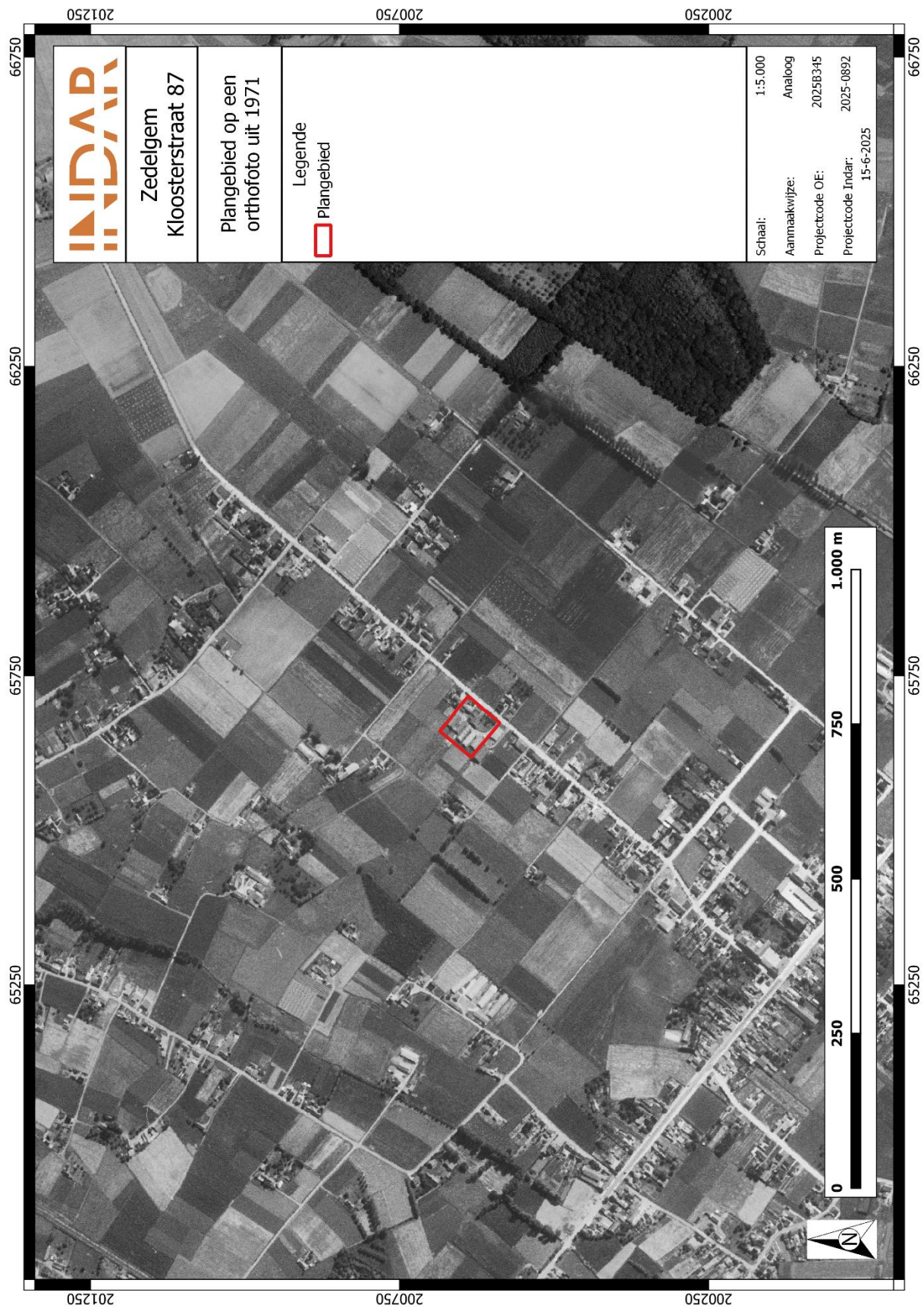
Figuur 16: Plangebied op de Poppkaart.¹⁹

¹⁹ GEOPUNT 2025e

Figuur 17: Plangebied op de topografische kaart van 1904.²⁰

²⁰ CARTESIUS 2025.

Figuur 18: Plangebied op een orthofoto uit 1971.²¹

²¹ AGIV 2025f.

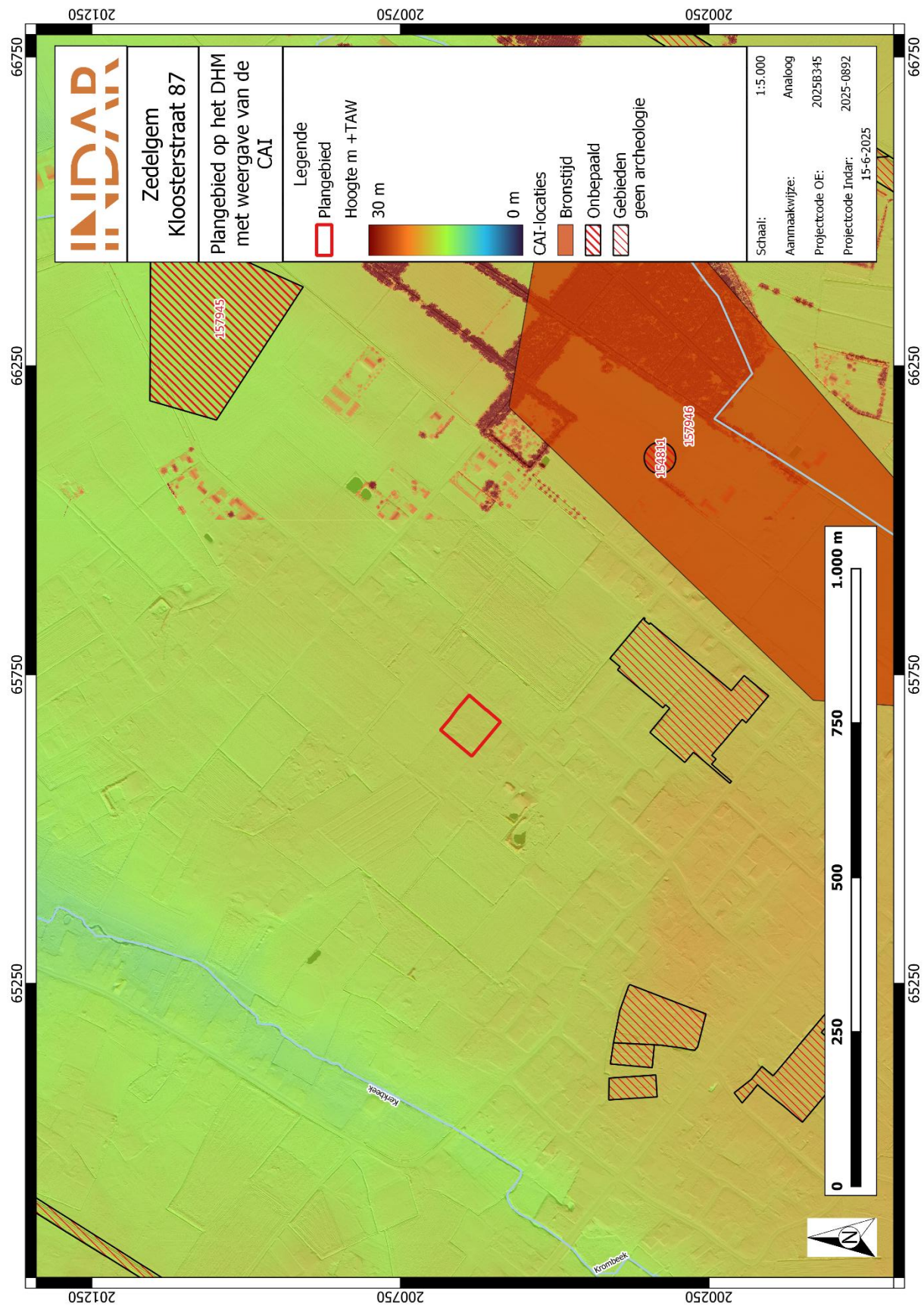
Figuur 19: Plangebied op een orthofoto uit 1979-1990.²²

²² AGIV 2025g.

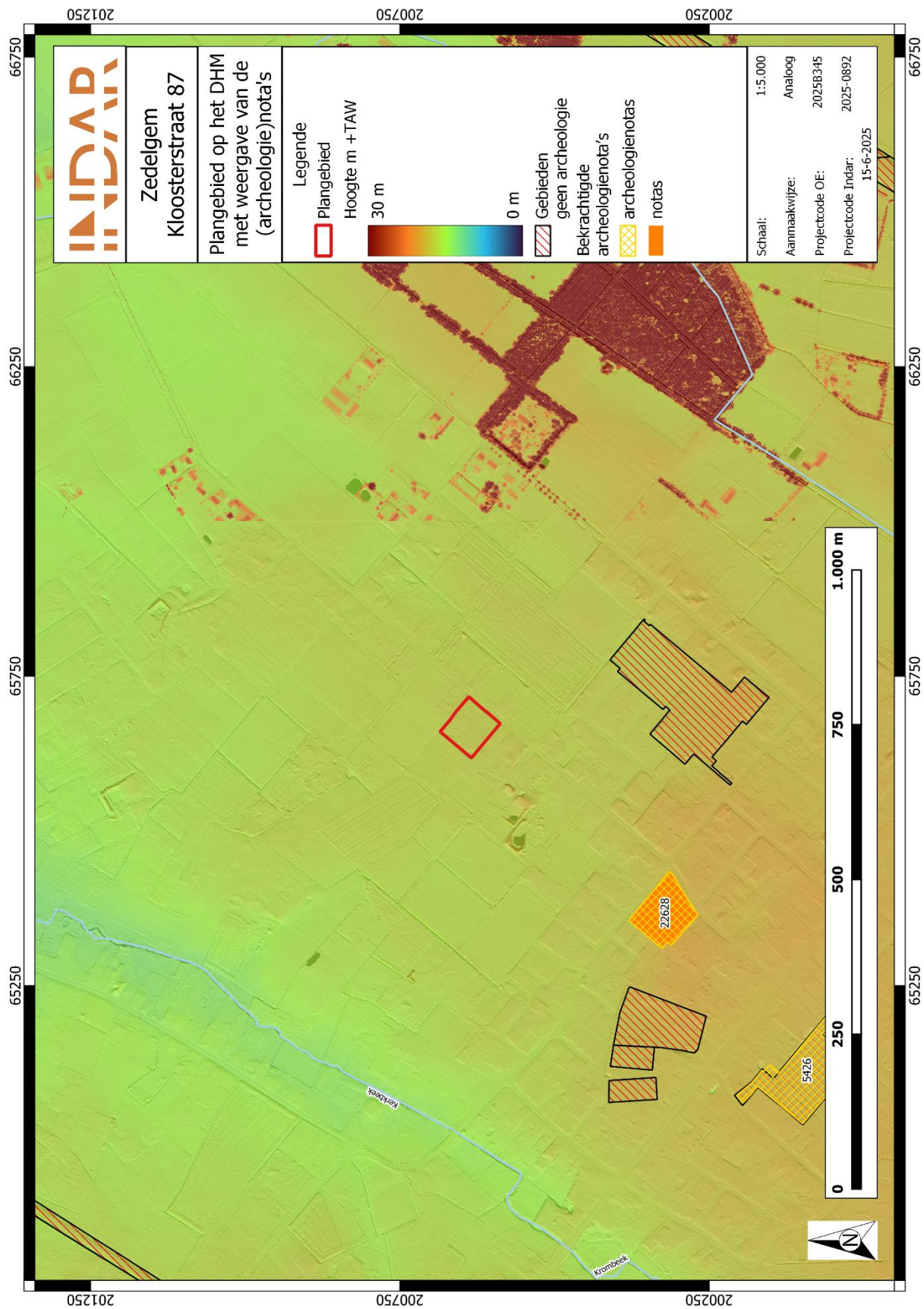
Figuur 20: Plangebied op de meest recente orthofoto.²³

²³ AGIV 2025g.

Figuur 21: Plangebied op het DHM met weergave van de CAI.²⁴

²⁴ AGIV 2025b; CAI 2025.

Figuur 22: Plangebied op het DHM met weergave van de (archeologie)nota's.²⁵

²⁵ AGIV 2025b; loket.onroerendergoed.be.

1.4.7. Archeologisch bronnen

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Binnen de contouren van het plangebied zijn er geen archeologische waarden gekend. Voor de directe omgeving van het plangebied worden de archeologische waarden samengevat in onderstaande tabel.

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.²⁶

CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING
154811	Hoogveld circulaire structuur 141, Zedelgem	Circulaire structuur aangetroffen d.m.v. luchtfotografie. Mogelijk gaat het hierbij om een grafheuvel.	Bronstijd
157945	Veldegem luchtfotografie ensemble 57, Zedelgem	Mogelijke kuilenconcentratie aangetroffen d.m.v. luchtfotografie.	Onbepaald
157945	Veldegem luchtfotografie ensemble 58, Zedelgem	Luchtfotografie toonde het vermoeden aan dat hier bronstijdgrafheuvels, maar evenzeer latere grachten, kuilen en een wegtracé zouden aanwezig zijn.	Bronstijd; onbepaald

De archeologische waarden zijn onzeker. Het gaat in dit geval enkel om vermoedens van de aanwezigheid van kuilen, grafheuvels, grachten en een wegtracé op basis van luchtfotografie. Deze vermoedens zijn nooit getest geweest waardoor de aanwezigheid niet met zekerheid is te besluiten.

ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S

In de directe nabijheid van het plangebied werden enkele archeologienota's opgemaakt. Voor onderzoeken binnen gelijkaardige landschappelijke contexten kunnen volgende ID's besproken worden:

- ID 5426: Naar aanleiding van een verkaveling werd voor een projectgebied aan de Bezembinderstraat te Zedelgem een archeologienota opgesteld. Op basis van de landschappelijke ligging werd een zeker potentieel gegeven voor het aantreffen van archeologie in de bodem. Er werd bijgevolg beslist om vervolgonderzoek uit te laten voeren. Dit werd uitgevoerd in regulier traject. De eerste stap in het vervolgonderzoek vormde het landschappelijk bodemonderzoek. Hierbij werden 14 landschappelijke boringen verspreid binnen het plangebied uitgevoerd. De boorprofielen vertonen een ondiepe ploeglaag van ca. 36 cm dik, waaronder meteen de witgeelgrijze en zandige C-horizont werd aangetroffen. Op een diepte van ca. 74 cm -mv werd het tertiaire substraat aangeboord. Op basis van de resultaten uit het landschappelijk bodemonderzoek werd beslist meteen over te gaan tot een proefsleuvenonderzoek. Het aardkundig gedeelte hiervan bevestigde de vaststellingen vanuit het landschappelijk bodemonderzoek. Er werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen waardoor beslist werd het plangebied vrij te geven.²⁷

²⁶ CAI 2025

²⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/5426>.

- ID 22628/32322: Naar aanleiding van een verkaveling ter hoogte van de Kloosterstraat/Lanestraat werd een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van de landschappelijke ligging werd een zeker archeologisch potentieel gegeven aan het plangebied waardoor beslist werd om vervolgonderzoek uit te laten voeren. Dit werd uitgevoerd in uitgesteld traject.²⁸ In eerste instantie werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden verspreid over het plangebied negen boringen uitgevoerd. Gezien het plangebied bebouwd is geweest werd geen natuurlijke ploeglaag aangetroffen. Onder het humeuze dek werd veelal de zandige C-horizont aangetroffen, mogelijk met her en der een dunne laag hellingssedimenten. Er werd beslist meteen over te gaan tot een proefsleuvenonderzoek. Het aardkundig gedeelte toonde een zekere mate van verstoring, doch konden nog eventuele archeologische resten worden aangetroffen. Er werd geen bodemvorming aangetroffen. Er werden ook in het vlak enkele recente uitgravingen opgemeten. Verder werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen waarna het plangebied dan ook werd vrij gegeven.²⁹

1.5. Besluit

1.5.1. Beantwoording onderzoeksvragen

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?*

Het plangebied is gelegen binnen voormalige heide waar vooral op de 19^e-eeuwse kadasterkaarten een duidelijk ontginningslandschap te zien is. In dit geval gaat het om de ontwikkeling ten behoeve van naaldbomen. Veldegem zelf is pas te zien op topografische kaarten vanaf 1904. Wat betreft archeologie zijn er enkele structuren geïdentificeerd op basis van luchtfotografie, echter is dit onzeker.

- *Zijn er gegevens gekend dat de bodem verstoord is?*

Binnen het plangebied is een landbouwbedrijf aanwezig met stallen. Quasi het gehele plangebied is ontwikkeld. Op basis van onderzoeken in de buurt van het plangebied, tevens op dezelfde landschappelijke locaties, kan gezegd worden dat de bouwvoor, alsook het quartair pakket, dun is. Het is dus goed mogelijk dat de bouw van hoofdgebouw en stallen de ondergrond zodanig heeft verstoord dat eventuele archeologie verdwenen is (als het dan al aanwezig was). Ter hoogte van de Kloosterstraat werd een ander project uitgevoerd waarbij verstoringen duidelijk zichtbaar waren in de profielen en het vlak.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling in zes nieuwe loten en een lot A (agraris gebied). Op de zes loten worden zes halfopen bebouwingen. Loten 1 t/m 6 meten tussen 605 en 633 m². Lot A meet 1.216 m². Lot A kan uit de verkaveling gesloten als agrarisch gebied óf toegevoegd worden aan de overige kavels.

Gezien het een verkaveling betreft dient uitgegaan te worden van een maximale verstoring van het plangebied.

²⁸ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/22628>.

²⁹ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/32322>.

- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

Binnen het plangebied is een landbouwbedrijf aanwezig met stallen. Quasi het gehele plangebied is ontwikkeld. Op basis van onderzoeken in de buurt van het plangebied, tevens op dezelfde landschappelijke locaties, kan gezegd worden dat de bouwvoor, alsook het quartair pakket, dun is (cfr. ID 5426). Het is dus goed mogelijk dat de bouw van hoofdgebouw en stallen de ondergrond zodanig heeft verstoord dat eventuele archeologie verdwenen is (als het dan al aanwezig was). Ter hoogte van de Kloosterstraat werd een ander project uitgevoerd waarbij verstoringen duidelijk zichtbaar waren in de profielen en het vlak.

- *Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?*

Op basis van de gegevens in verband met de bodemopbouw in relatie met de aanwezige structuren binnen het plangebied, alsook de geschiedenis van het terrein lijkt er zich binnen het plangebied geen archeologische vindplaats (meer) aanwezig te zijn.

- *Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek?*

Op basis van de vergelijkingen met onderzoeken in de directe nabijheid van het onderzoeksgebied, alsook de historische en cartografische gegevens is de verwachting op het aantreffen van een archeologische vindplaats zeer laag ingeschat. Bijgevolg wordt beslist om geen vervolgonderzoek uit te laten voeren.

1.5.2. Archeologische verwachting

Het plangebied is gelegen binnen het houtland en de oude velden rondom Torhout. Het is gelegen op een zandige opduiking tussen twee waterlopen. In de ondergrond is de zandig-kleiige formatie van Gent, Lid van Pittem terug te vinden. Dit wordt afgedekt door laat-pleistocene dekzanden waarin vanaf het holocene een bodem is beginnen te ontwikkelen. Binnen het plangebied is algemeen een matig natte, lemige zandbodem met verbrokkelde Bs- of Bh-horizont terug te vinden.

Onderzoeken in de nabijheid van het plangebied tonen aan dat binnen deze beperkte regio zowel een dunne bouwvoor als een relatief dun quartair pakket aanwezig is. In geen van deze onderzoeken is nog bodemvorming aangetroffen. Het onderzoek met aanwezige bebouwing vertoonde in het archeologisch vlak, alsook in de profielkolommen, verstoringen aan. Een gelijkaardige situatie kan bijgevolg ook verwacht worden binnen het plangebied, waar een hoeve met bijhorende stallen quasi het volledige plangebied innemen.

Daarnaast is er ook nog de geschiedenis van het terrein zelf. Het plangebied is gelegen binnen voormalige heide welke pas op zijn vroegste vanaf de late 18^e eeuw is ontwikkeld ten behoeve van naaldbebossing. Een vindplaats vanaf de middeleeuwen lijkt bijgevolg niet aanwezig te zijn. Het potentieel voor een vindplaats vanaf de middeleeuwen wordt bijgevolg als laag ingeschat.

Wat betreft de steentijd lijkt de locatie wel een zeker potentieel te vertonen. Echter tonen profielen uit de directe omgeving van het plangebied aan dat er geen bodemvorming aanwezig is binnen het plangebied. De dunne bouwvoor rust op een dun quartair pakket óf de profielkolommen vertonen een verstoring. Een verstoring kan binnen het plangebied eveneens worden ingeschat

gezien een hoeve en bijhorende stallen quasi het gehele plangebied innemen. Bijgevolg wordt een laag potentieel gegeven voor het aantreffen van een vindplaats vanaf de steentijden tot en met de Romeinse periode.

1.5.3. Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

Op basis van de geschiedenis van het terrein, alsook de gekende bodemopbouw in vergelijking met de aanwezige bebouwing wordt geen archeologische vindplaats (meer) verwacht. Er is bijgevolg geen potentieel op kennisvermeerdering.

1.5.4. Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat voldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Op basis van bovenstaande redeneringen wordt geen archeologische vindplaats (meer) verwacht binnen het plangebied. Hierdoor is er geen potentieel op kennisvermeerdering aanwezig en wordt beslist het terrein vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

1.5.5. Samenvatting

Het plangebied is gelegen op een lichte verhoging tussen twee waterlopen. Het betreft een voormalig heidegebied dat vanaf de late 18^e-/19^e-eeuw is ontgonnen ten behoeve van naaldbossen. Binnen het plangebied staan momenteel een hoeve met bijhorende stallen. Op basis van onderzoeken die zijn uitgevoerd in de buurt van het plangebied wordt verwacht dat deze gebouwen de bodem grotendeels hebben verstoord. Daarbij wordt geen potentieel op kennisvermeerdering verwacht. Er wordt beslist om het plangebied vrij te geven.

2. LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.	4
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).	5
Figuur 3: Plangebied op de meest recente orthofoto.	6
Figuur 4: Bestaande situatie met de te slopen bebouwing.	10
Figuur 5: Inplanting van de verkaveling.	11
Figuur 6: Plangebied op het digitaal hoogtemodel van Vlaanderen.	13
Figuur 7: Plangebied op het digitaal hoogtemodel van Vlaanderen en hoogtelijnen van het plangebied met hoogteprofiel 1: NW-ZO en hoogteprofiel 2: NO-ZW.	14
Figuur 8: Plangebied op de tertiaire kaart.	16
Figuur 9: Plangebied op de quartaire kaart 1:200.000.	17
Figuur 10: Kenmerken van de quartaire kaart 1:200 000.	18
Figuur 11: Plangebied op de quartaire kaart 1:50.000.	18
Figuur 12: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen.	19
Figuur 13: Plangebied op de Ferrariskaart.	27
Figuur 14: Plangebied op de atlas der buurtwegen.	28
Figuur 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart.	29
Figuur 16: Plangebied op de Poppkaart.	30
Figuur 17: Plangebied op de topografische kaart van 1904.	31
Figuur 18: Plangebied op een orthofoto uit 1971.	32
Figuur 19: Plangebied op een orthofoto uit 1979-1990.	33
Figuur 20: Plangebied op de meest recente orthofoto.	34
Figuur 21: Plangebied op het DHM met weergave van de CAI.	35
Figuur 22: Plangebied op het DHM met weergave van de (archeologie)nota's.	36

3. LIJST MET TABELLEN

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	37

4. BIBLIOGRAFIE

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2024. *Geoportaal*. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2025a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: *Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks*. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2025b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: *Digitaal Hoogte Model*.

AGIV, 2025c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: *Bodemerosiekaart*. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2025d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: *Grootschalig Referentiebestand (GRB)*.

AGIV, 2025e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: *Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen*. Available at: <http://www.geopunt.be>.

BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.

CAI, 2025. *Centraal Archeologisch Inventaris*. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2025. *Cartesius*. Available at: www.cartesius.be.

DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000*.

DOV VLAANDEREN, 2025a. *Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart*. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2025b. *Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair)*. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2025c. *Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair*. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEOPUNT, 2025a. *GEOPUNT VLAANDEREN*.

GEOPUNT, 2025b. *GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840)*. Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2025c. (Agentschap Onroerend Erfgoed 2019) *VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777)*. Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2025d. *GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854)*. Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].

GEOPUNT, 2025e. *GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879)*. Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2025f. *Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845)*. Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

GEOPUNT, 2025g. *Toelichting: Vandermaelen (1846-1854)*. Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.

GULLENTOPS F., PAULISSEN E. EN VANDENBERGHE N. (1996) *Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest*.

IOE, 2025. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. *Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden)*. Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

Voorblad:

CARTESIUS, 2025. *Cartesius, Kaartlaag 1939*. Available at: http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?url=https://wmts.ngi.be/arcgis/rest/services/seamless_carto__default__3857__800/MapServer&lang=nl, bezocht op 31-10-2024.